

ЈОВИЦА БУРЂИЋ НЕЖНЕ ГОДИНЕ

Библиотека ХИТ

Илуcтpација на корицама
АНА ГРИГОРЈЕВ

ЈОВИЦА БУРЂИЋ

НЕЖНЕ ГОДИНЕ

ПРИЧЕ

BOOKLAND - БЕОГРАД
2016.

САМО ЈЕДАН СТИДЉИВИ ПОЉУБАЦ

Ковитлац сићушних пахуљица у ореолу уличних светиљки, када сам подигао поглед према небу, на мене је у том тренутку деловао некако болно. Никакав траг радости та слика није оставила као што се то догађало раније. Улица је блистала од светлости и свечане белине. У нејакој и тада преосетљивој дечачкој души, настали су ломови и неки невидљиви шиљци стали су да ме пробадају унутра. Сада када се то време примицало бивало ми је све теже. Као да ми је у тим моментима недостајало ваздуха и терало да удахнем дубље, слично риби када се нађе на сувом. Осећао сам стезање у плућима и ватру на челу. Потајно сам се надао да ће се нешто променити, да ћу остати.

Ноћ полако зри и снег почиње да провејава јаче. Крупне пахуљице као небеске пчеле сада успорено лебде изнад наших глава и светиљки, али ми не одустајемо. Идемо још један круг.

Кад смо се поново испели на почетак те благо стрме градске улице, њих две сестре и ја, спремни да се још једном санкама сјуримо до дна, погледао сам у Милицу и чинило ми се да и у њеним зени-

цама видим мало зрнце туге. А можда и не, можда је њој било свеједно. Или се само претварала, ко ће га знати. Ни тада, ни много година касније, нисам сазнао да ли је и она макар имало била заљубљена у мене као ја у њу. Док смо још стајали на врху улице испод снегом прекривених стабала кроз чије се гране цедила сребрна светлост, чекајући да се они који су стигли раније отисну низ падину, најрадије бих је стиснуо у чврст загрљај и заплакао. Дрхтурио сам и стрепео да не примети моје узбуђење и падао у још већу сету због растанка који је требало да се догоди ускоро.

Њена старија сестра Дуња имала је своје санке, а нас двоје смо се спуштали њеним. Седео сам напред управљајући и вероватно бих у свим другим приликама био пресрећан због тога. Сада није било тако. Због нашег скорог растанка, дубоко сам туговао. Милица ме обухватала рукама око струка наслањајући главу на раме, чврсто се припијајући уз моја леђа. Њена коса која је извиривала испод плетене шарене капе и њен дах голицали су ме по врату и лицу. Ох, тај топли дах који ми се улива у уво, кад би само могао да ме греје заувек! Ми јури-мо, тако ми се чини, сувише кратко, а пењемо веома дуго и полако за још једно спуштање. Непрестано посматрам њено умилно лице са загонетним смејуљком који се угнездио у углу усана и који никако не могу одгонетнути. Крупне живе очи играју

јој као кликери, а звонки глас одзвања у ритму наших корака.

– Ух, баш смо се брзо спустили – каже смејући се. – Оставили смо Дуњу далеко иза нас.

Мени је због тога драго. Шта ће нам Дуња? Ту је много дечака који могу да се заљубе у њу. Нека остави нас двоје саме. Барем ову ноћ. Јер ја ћу ускоро морати напустити њихову кућу и више нећу моћи да је гледам, да о њој сањам изблиза. Она је тако близу, а и тако далеко. Као цвет који не смем да уберем. Цвет који можда има и трн и који може да ме убоде. Она је моја далека рођака, веома далека. Чак су и моја мајка и њен отац далеки рођаци и ја размишљам како нема никаквих препрека да она буде моја девојка. Зато и станујем код њих и мучим се с тешким школским предметима какви су математика и физика. Због заљубљености у Милицу све ми то теже пада. Све више мислим на њу, а мање на школу. Зашто школски часови нису као лепе књиге које читам, као љубавна поезија, као Миличине очи?

– Пожуримо – вуче ме она за руку. – Пожуримо да се попнемо пре Дуње.

Длан јој је топао и нежан, прсти дуги као пузавице које се обавијају око моје шаке. Осећам како се нешто лепо точи кроз тај додир, како ме свег испуњава као плима, а груди се шире и трепере као жице гитаре. О, замрсимо своје лепе руке довека,

Милице! Онај њен сталан осмејак не силази јој с лица. Али ја ништа не знам о том осмеху. Или не знам да наслутим шта се иза њега крије. Има ли у њему и мене? Макар мало.

Гласови осталих су уминули. На средини ус-
пона ми смо сами. Њено тело наслућујем и испод
топле одеће. Витко тело виолине. Док говори она
љупко отвара уста као птица док пева.

– Баш је лепо, пожури! – вуче ме за руку и за-
цакљеним очима загледа у лице.

Шта видиш на њему, само што је не упитам. Ви-
диш ли тугу која ме раздире?

– Знаш ли да ћу можда ускоро отићи од вас? –
питам је застајкујући.

Док слуша, њено лице озарује пламичак.

– Знам, рекао је отац – каже и обара поглед. –
Али то још није сигурно.

Као да се порадовала тој нади. Као да јој је
жао.

Њен отац је сигурно нешто приметио. А како и
не би кад се не одвајам од ње. Зато је и одлучио да
на време учини оно што је сматрао да је најбоље за
нас обоје. Можда и у договору с мојом мајком. Али
зашто? Ништа се није догодило. Нисам успео саз-
нати ни да ли се свиђам Милице. А она, Милица,
највећа је моја загонетка. Само сам је гледао и чез-
нуо издалека, као за треперавим звездама дубоко у
небу док их гледам лежећи крај прозора.

– Милице! – кажем и повлачим је за руку.

Пре него успе било шта да каже бојажљиво јој утискујем нежан пољубац, мало промашивши зарумењене усне, влажне и топле.

Она свину главу и коса јој прекри лице. Нисам видео ништа. Можда се застидела и поруменела. Није истргнула руку, само је изненађена, за тренутак, ћутала и потом брзо рекла:

– Пожуримо горе на почетак улице!

Као да се тог тренутка није догодило ништа.

Осмехнула се крајем усне и опет ме нежно повукла напред. Њен, сада мало шуштави глас, одједном је био веселији. Као да ми није замерила на том пољупцу, али није ни узвратила. Зар је одмах заборавила на њега? Чаврљала је о неким неважним стварима, тек да прича, као и обично. Помешаних осећања корачао сам поред ње вукући саонице. Крај нас одозго пројурила је Дуња и махнула нам.

Тада сам се запитао да ли Милица уопште зна да се заљуби. Била је млађа од мене, расцвркутана и детиње радознала, стално у покрету. Али не више дете, него девојчица с лепим облинама. Никада не мирујући увек је некуда хитала. Пешке или на бициклу. Увек ту негде близу мене, али и тако далеко. Одјури и врати се. А када је нема, недостаје. Као да недостаје део мене. Нешто фали и није исто.

Једном смо лети ишли у риболов на реку, у Кемин врбак. Њен је отац био страствени риболовац.

Ловио је и на струк. Преко реке би пливајући пре-нео и затегнуо конопац на коме су биле нанизане удице с рибицама, живе. Ја сам стајао на обали и помало одмотавао тај живи низ. Рибе би полуделе за тим. Остављао је ту замку преко ноћи, а ујутро, док сам још спавао, ранио да покупи улов. Рибе би било толико да су је добијале и комшије. Али, тај пут нас двојица пецали смо само штаповима, а Милица и Дуња су шетале обалом и расцветалом ливадам. Обала беше обрасла врбама у којима су се гнездице птице.

Остављајући пободен штап у земљу накратко сам им се придружио. Пожелео сам у том тренутку да Дуња некуд одлута и остави нас саме, али њој то није падало на памет. Као прилепак стално је била ту. А када смо наишли на миришљаве шумске јагоде и почели да их беремо, тек тада није било могућности да се некуда изгуби.

Па, ипак, у једном тренутку, ваљда понесена свом том лепотом, шареном равницом уз реку и осунчаним пределом, тишином која се готово могла чути, или када су јој шумске јагоде досадиле, Милица је потрчала уз обалу. Хаљина јој је притом заводљиво залепршала као да ће да одлети у небо с њом. Трчала је брже од кошуте. Већ је одмицала када сам и сам потрчао остављајући Дуњу да се сама слади.

Ђаволак мали, помислио сам. Како је само брза. Куда то она иде?

Убадио сам у нову брзину и ускоро је стигао. Већ је била одмакла иза завијутка промичући испод танких грана врба када сам је ухватио за руку. Сва зајапурена, румена у лицу, светлих очију, са две мале црвене минђуше испод ушних шкољки, стајала је мирно испред мене и личила на уловљеног анђела који се предаје. Њене мале јабучасте груди са сваким дубоким удисајем трептаво су се надимале као да се пропињу према мени. Дах нам се мешао, а лица само што се нису додирнула. Укопао сам се на месту, држећи је сада за прсте обе руке, збуњен и не знајући шта да учиним. Желео бих да је привинем а не смем. Тај неочекивани тренутак створио је у мени неодлучност и страх. Нисам се усудио да је цмокнем. Шта ако ми опали шамар? Оборио сам поглед и гледао на њене заобљене ноге и месечаста колена. Између мало растављених стопала и влати жутели су се неки цветови налик на јагорчевину. Она је стајала и сама збуњена том ситуацијом, можда очекујући нешто, или не, можда само да јој пустим руке и да се да у нови трк.

Колико смо тако стајали? Не знам, али добро памтим тај тренутак као нешто посебно лепо што ми се догодило док сам живео у њиховој кући. Памтио сам га као моменат моје заљубљености када сам

пропустио прилику да пољубим њена лепо скројена уста.

– Гле! – рекла је подижући главу са мачјим носићем у крошњу врбе.

Подигао сам и сам знатижељно поглед, таман за тренутак довољан да ми се отргне и потрчи још брже низ ливаду. Како је само довитљива и враголаста! Како ме преварила. Очекивао сам неку птичицу горе, а она, та љупка птичица, побегла ми је из руку.

Опет сам морао да потрчим још брже, јер док сам се снашао Милица је лепршајући одмицала као да жели побећи заувек, као да не зна да се заустави. Њена хаљина заталасана ветром подићи ће је у небеса и шта ћу онда ја, сироти дечак? Испред мене искаче један зец и преплашено граби улево. Што немам његову брзину, па да заокружим около и одједном се нађем испред ове живахне девојчице. А она у неверици да избечи очи: Откуд ти с те стране? Аха, да ликујем ја, и да је тада охрабрен прихватим у чврст загрљај.

Упирем сву снагу да је стигнем. И када се то догоди, далеко од места одакле смо кренули, на чистини благе падине обрасле пољским цвећем, дочекује ме сва заценута од чега јој се надимају груди а очи испуњавају сузама радосницама. Тада је још дражеснија од неке згуснуте лепоте која и не може

да се објасни и опише. Ваљда је тако леп само неко ко је тако млад и чист.

Дишем дубоко зачуђен откуд јој толика снага и полет да трчи. Дишем хватајући ваздух осећајући лагано пробадање у грудима. Дишем и са тим ваздухом заједно упијам и њу. И гледам је тањушну, не мршаву, прелепу и издужену. Док се још смирујем задовољан што сам је пристигао, она одједном пада у траву и почиње да се котрља низ падину повлачећи ме за собом. Њен гласан смех одзвања као ситно звоно. За њу је све игра, срећа тренутка. Као да се поиграва са мном, као да зна за моју тајну и помало ме мучи, ни у једном тренутку не дозвољавајући ми да јој се приближим. Као да је цели нераздвојни живот пред нама и као да се никада нећемо растати. Као да то нешто оставља за касније.

Докотрљали смо се до реке умало не бућнувши у њу и остали тако лежићи неколико тренутака окренути једно другом. Гледали смо се право у очи. Ћутали и гледали се. Као у неком миришљавом гнезду од трава и цвећа.

Лагано превлачим врховима прстију преко њених јагодица и, таман када се понадам нечему, она устаје, отреса хаљину и успиње се на брег. На месту за пецање затичемо Дуњу и оца загледаног у површуну воде с пловцима. Као да нису ни приметили да нас није било.

Једном нам се посрећило да заиста будемо дуго сами. Цело једно послеподне. Одвезли смо се бициклима насипом и попели на брдо с кога се пружао леп поглед на град и кривудава реку. Баш кривудава, као изувијана змија да се провукла кроз још увек зелено поље. На ивици града, уз насип, видели су се велика зграда гимназије, касарна, мост, а горе, пењући се уз брда, град с учитељском школом, православна и каталочка црква, као и две џамије, витке као два висока бела шиљка.

Оставивши бицикле шетали смо по брду. Жути печати лишћа по трави опомињали су нас да је јесен близу. Румене јабуке, необично крупе и сочне, на које смо наишли и убрали их, посебно су нам се свиделе. Нека свечана тишина владала је свуда око нас. Срели смо само један старији пар који је као и ми дошао да ту прошета и отуд осмотри град. Када смо након дугог ходања и помало уморни сели на клупе код малог мотела чији је кров кретао од земље, чинећи тако необичну грађевину само од високог крова, дуго смо седећи ћутали не проговоривши ни речи. Јесење сунце топло нас је грејало и улењивало. Милица није одолела да се леђима не опружи. Учинио сам исто на другој клупи гледајући је испод дасака стола, складну као извајану. Готово да заспимо опијени миром и миловањем сунца. О, како бих да се привинем уз њу, да је загрлим и тако усним! Али ја немам ту одважност ни

храброст. Ја сам само један блесаво заљубљени дечак, који покушава да освоји њено срце, а за што она као да није дозрела. Она јесте млађа од мене, али се тако не чини. У њу мора свако да се заљуби, а ја поготово, јер су ми се и раније свиђале многе девојчице. Шта то вреди када сам плашљиви зеко који ће на сваки шум да шмугне ни не покушавши да нешто учини.

– Погледај! – казала је. – Погледај онај облак који личи на жирафу!

– Еј, мислио сам да имаш затворене очи – одговорих.

– Ћурим кроз трепавице.

– Они мањи као да су овчице на ливади.

– Кажи – упитала је – једном када будеш велики шта планираш да будеш?

– Баш и не планирам, али, можда новинар.

– И мислила сам.

– Како?

– Тако. Увек ти је лице над раскрыљеном књигом.

– А ти? Шта би ти желела бити?

– Не знам.

– Како не знаш? Можда манекенка.

– Откуд ти то? Зашто тако мислиш?

– Зато што си лепа – отело ми се. – То би ти баш пристајало.

– Ти стварно мислиш да сам ја лепа?

– Мислим – одговорио сам самоуверено. – Ти си баш лепотица.

Већ је била устала. Не видех јој лице које беше окренула на другу страну. Као да је тиме разговор био завршен. Кренула је према бициклу и без речи јурнула низ брдо.

Ко да разуме ове девојчице, помислих и забрзах за њом. Тада се догодило нешто што ме потресло. На стрмини и окуци бицикл јој је исклизнуо преко шљунка и она је одлетела у шибље. Када сам се зауставио једва сам је извукао отуд. Ништа тако страшно, више смешно. Имала је згуљена колена из којих је потекла крв. А ја сам тада први пут могао да је препипам по целом телу правећи се да испитујем је ли читава. Смејала се, па сам и сам то прихватио. Ипак ју је болела лева рука, па сам одлучио да навратимо до амбуланте пре него што стигнемо кући. Доктор нас је убедио да је све у реду, испрао колена и ставио фластере. Код куће смо све затајили, рекавши да је то био обичан пад. Само је Милица, данима када је нико не гледа, истезала руку и поверавала ми се да је мало боли. Једва сам чекао да јој је нежно измасирам.

Остао сам у њиховој кући још неко време после ноћног санкања. Оне ноћи у којој ми је туга сламала груди због те крупнооке девојчице. Ближило се пролеће, а онда ми је мајка нашла собу код једне фамилије уз обавезу да мало помажем у учењу и

газдаричиној девојчици која је била у другом основне и којој школа и није била баш по вољи. Случај је тако удесио да нисам отишао далеко, чак и то да сам са трећег спрата, из моје веома хладне собе, могао да видим двориште куће у којој је живела Милица. Одједном је нестало све оне топлине коју сам осећао док сам био подстанар код Милице.

Али, од тада, баш све се променило. Нисам више одлазио код њих. Милицу сам сретао само на улици. Нешто се од тада испречило између нас, а да ја никада нећу сазнати шта. Шта ли су умислили њен отац и мајка, која ми је иначе била наклоњена, никада нећу сазнати. И сама Милица понашала се некако загонетно, као да је желела да се што пре при сусрету растанемо.

Ни у новој подстанарској соби нисам остао дуго. На наговор другара из школе, прешао сам у ђачки дом, изгубивши и тај поглед према њеном дворишту. А Милица је стасавала у све лепшу и зрелу девојку. Виђао сам је све ређе, мада град није био велик. Све док једног дана нисам напустио и тај град.

Остао је само негде дубоко у мени да ме прати онај Миличин стални осмејак у углу усана.

ШАМАР НА ЖУРЦИ

Стајао је загледан кроз прозор у башту с дрвећем и цвећем коју тек беше окрзнула рана јесен златастим бојама. У њој му се највише свиђао плави базен, још пун воде, мирне као уље и витке брезе с којих се откидао покоји лист и падао лелујајући кроз ваздух. Иако су брезе биле подаље, понеки би поред траве завршавао и у базену. Около су биле столице од плетеног прућа и исти такав сто. Травњак који је пресецала стаза беше још свеж и зелен. По њему је пас јурио мачку која и није нешто жустро бежала, па је све више личило на међусобну игру двоје који се добро познају.

Андреју је ово била прва рођенданска журка на коју га је неко позвао. Та отмена и пространа кућа, чију је капију и фасаду пролазећи често загледао, за њега је увек била непознаница. Њену раскошну унутрашњост, с превеликим дневним боравком, видео је тек када је ушао. Како би за све било довољно места, неке ствари су биле изнете. Веома му се свидела радна соба на галерији која је била сва у стаклу и до које су из дневне собе водиле завојите степенице. Једна цела страна у њој била је испуње-

на књигама, а радни сто је стајао уз сами стаклени зид. Улазећи кроз велику дворишну капију, могао је први пут завирити у то двориште. Увек је био знатижељан да сазна шта је иза. Дочекала га је Нина, весела, озареног лица, у хаљини црвеној као булка. Видећи га тако тихог и скромног како збуњено и непомично стоји с цвећем и поклоном, једноставно га је повукла за руку и повела према кући.

Унутра је већ било веома живо. Музика је била прегласна, сви су се вртели, плешући или ходајући. Познавао је само двоје или троје другара из улице и школе, док је остале видео први пут. Нина се брзо изгубила одлазећи да дочека новог госта, а он је остао сам наред себе, не знајући куда да се дене. Прозор према башти учинио му се као најбоље решење и упутио се према њему пролазећи између парова.

Одувек је био повучен и тих. Таквога су га знали сви његови другари, у школи, у игри. Није имао баш срећно детињство поред болесног оца који је уз то још знао и да попије. Тада би био агресиван према мајци, њему и сестри. Многе ноћи преспавали су напољу да би бежећи сачували главу. То је оставило дубоког трага на Андреја и зато је био таквак: повучен, усамљен, затворен у себе.

Када га је Нина позвала на рођенданску журку, био је изненађен. Она је била тек дошла у његову школу и покушала је у неколико наврата да

разговара с њим, да му се приближи. При таквим сусретима, док га је гледала крупним очима срне, тањушна и слатка, њему би се језик свезао у чвор, као да је заборавио властити говор. Желео је да се тај њихов сусрет никада не заврши, а завршавао би се брзо, јер би она схватила да из њега неће извући баш много речи. Одлазила би с неким укоченим полуосмехом, а он би остајао збуњен, помало уплашен њеном лепотом, сматрајући је недостижном, жалећи што се све тако завршавало.

Нина је, у ствари, била сасвим обична девојчица, срдачна и отворена. Андреј је, међутим, сматрао да су све такве лепе девојчице умишљене, затворене и неприступачне. У томе се много варао, али он је био такав. Зато је тешко стварао пријатељства с девојчицама, нарочито онима које су биле лепе и пред којима се осећао несигурним. Када је добио позив за рођенданску журку, његовој срећи није било краја. У почетку је то прихватио с неверицом, али када је Нина наваљивала да прихвати позив, уверио се да она мисли заиста искрено. Одмах је то рекао мајци и сестри и обе су се дале на посао око припреме његовог одласка. За ту прилику купљена му је нова нежноплава кошуља, дар и цвеће за Нину, а кренули су и савети како да се понаша код те непознате породице у четврти лепих кућа. Сестра је стално додавала још понеки савет, а мајка је дан раније кренула да му дотера фризуру. Она је

тада за њега и сестру била једини фризер и то добар. Њене дубоке плаве очи гледале су га с љубаљу док је штрицкала маказама. После, када се обукао, дуго су га обе задовољно загледале, срећне и саме због те посете.

Забава се загрејавала. Бивало је све живље, с много гласова и нових песама. Нина га је приметила крај прозора, махнула руком, али је била заузета сталним питањима и обевезама око доласка нових гостију. Он је и даље стајао усамљен, неодлучан да се некоме прикључи и заподене разговор. Није био ни неки плесач, а потајно се плашио могућности да га која девојчица позове за плес.

У близини се налазио шведски сто препун разних сендвича, салата и сокова. На великим овалима налазили су се колачи, воће и посуднице за сладолед. Коракнуо је према столу, узео сендвич и сок и вратио се на исто место, крај прозора. Док је јео, наставио је да гледа на предео који му се све више свиђао. Даље од куће, низ падину, видео је црвене кровове оближњих кућа, а још даље град с великим зградама, у вечерњој сунчаној измаглици. Све му се овде свиђало и све је одисало неким сјајем, чистотом урамљеном у питоми крајолик.

Један њему непознати дечак покушавао је да пева држећи микрофон и опонашајући певача чију је песму изабрао. Звучало је лоше. Ни приближно ономе што је било тако познато као добар шлагер.

Дечак се трудио, верујући у то што ради, упињући се из петних жила. Када се и то завршило, жагор се наставио уз музику из музичке линије за коју је био задужен један од гостију.

На средини собе вртеле су се девојчице у ле-пршавим хаљинама и дечаци, кочоперни и важни. Једна жена средњих година доносила је нове сендвиче, сокове и купила празне боце и амбалажу, односећи их брзо у споредну просторију. Нико други од одраслих није се појављивао.

Тада, док је зуррио у даљину преко баште и кровова, у сунце које је залазило иза високог звоника храма, приметио је како се поред њега обрела девојчица која је имала прелепо лице и тамну кожу. Није била црнкиња, али ни белкиња, нешто између. Драгост је умилно зрачила из целе њене појаве. Откуд она ту?, запитао се. Како да је није раније приметио док је прилазила? Можда је управо дошла. Никада је дотада није видео, али је схватио да је Нина познаје. И сама је гледала кроз прозор и Андреју се учинило да је на неки начин усамљена као и он. На себи је, као и друге девојчице тог послеподнева, имала хаљину без рукава, са широким појасом и великом копчом. На ногама лаке ципеле. Коса црна и мало коврџава, до рамена.

– Лепа башта – рече девојчица с помало чудним нагласком.

– Да, баш ми се свиђа – потврди Андреј. – Зелена и широка, са оним брезама уза зид.

- Шта ти се највише свиђа? – упита девојчица.
- Брезе, свакако – одговори Андреј. – И базен, травњак... све. Баш је лепо.
- И мени брезе. Личе на принцезе.
- Ускоро ће остати без лишћа.
- Биће лепе и тада.
- Наравно. И кад их снег заспе. Као у Русији. Тамо су баш код своје куће. Праве лепотице.
- Ето како је лепоту лако видети, а тешко схватити. Лепоту свако види друкчије, на свој начин.
- Лепо речено – насмеја се Андреј, а осмехом узврати и девојчица.

Мало касније разговор између Ивоне, тако се звала девојчица, и Андреја текао је некако глатко као да се познају одувек. Андреј се и сам обрадовао тој својој промени, схватајући како је за то заслужна ова тамнопута непозната девојчица која је искрсла као из бајке. Било му је драго због тога, а више није био ни усамљен као до тада.

- Како то да не плешеш? – упита Андреј.
- Готово да никога овде не познајем, осим Нине
- одговори Ивона. – А ти?
- И нисам баш неки плесач, као да имам две леве ноге, а и сам познајем само нашу домаћицу и још неке дечаке из моје школе.
- Можемо само да разговарамо, ако немаш ништа против?

– Наравно – обрадова се Андреј. – Баш ми је недостајао неко.

Тако су њих двоје наставили разговор, окренути прозору и башти, све више се упознајући. Андреј је сазнао да Ивона тек однедавно живи у граду, у истом кварту, у близини, да јој отац има пословну сарадњу с Нининим оцем и да се њих две познају на тај начин. Иако је живела у непосредној близини, ишла је у другу школу, јер када је требало да се упише у ову у коју су ишли Нина и Андреј, у њој више није било места.

– Баш штета – рече Андреј.

– Не смета ми. Идуће године ћу прећи у школу у којој сте вас двоје.

– Радоваће ме.

– Ти си некакав добар дечак – закључи Ивона загледајући га нетремице у очи. – Некако си друкчији... не као остали.

Андреј мало порумени и настави разговор.

Тада, док је одговарао на питање и Ивони објашњавао нешто у вези с градом, пружајући руку према високим солитерима у даљини, одједном је пукао шамар на његовом лицу. Мало је устукнуо, готово се затетурао, окренуо и од изненађења ухватио за образ не верујући шта га је снашло. Пред њима је искрсла непозната девојчица, крупног стаменог тела, разрогачених очију, прекривајући рукама уста. Исту такву позу имала је и Ивона, др-

жећи само леву руку на уснама, док је десном покушавала да одгурне непознату. Није било потребно, јер је девојчица схватила да је дошло до забуне, да је тај ударац био намењен неком другом, да је Андреја заменила с неким.

– Опрости! Опрости! – завапила је хватајући га за оба рамена.

– Ударила му је шамар – рекао је неко да сви чују.

У соби је одједном завладала тишина, сви су застали и окренули се према прозору, чак је неко искључио и музику. Нина је дотрчала до Андреја, гледајући час у њега, час у девојчицу која му је опалила шамар. Видело се да јој је неугодно.

– Шта ти би? – упита је Нина.

– Мислила сам... – готово кроз плач одговори девојчица. – Опрости! Опрости!

– Хм – промрмља Нина – он заиста личи на Игора, али не толико да га замениш.

– Ох, опростите, опростите – стално је понављала девојчица. – Баш ми је жао.

Андреј је био потпуно збуњен, као и Ивона, Нина, сви околу. Тај бес њубоморе који је девојчицу навео да грешком ошамари Андреја деловао је као хладни туш на све присутне. Спласнуло је почетно радосно одушевљење забавом. За тренутак је настао потпуни мир. Постиђена, обореног погледа и са сузама у очима, девојчица је претрчала пре-

ко себе и изјурила напоље. Прва се снашла Нина и повела за руку Андреја према клавиру у углу собе. Села је и почела да свира. Желела је на неки начин да испуни ту паузу која је испунила собу, да ублажи ту непријатну ситуацију, да премости празнину која је настала.

– Ово је за нашег Андреја – рекла је Нина и потом засвирила и запевала једну нежну руску романсу.

Андреј је стајао поред клавира наслоњен на његову светлу површину, обореног погледа, још увек збуњен. Ивона је прилазећи спустила руку на његово раме тешећи га да то није ништа страшно. Док је свирала, Нина је често подизала поглед према Андреју и помало била љубоморна на Ивону. Само зато што је вечерас била домаћица није се могла довољно посветити њему. Смишљала је на који начин да га одвоји од Ивоне. Кренуо је и жамор, а једна девојчица, чија је хаљина залептирала при брзом окрету, повукла је дечака до себе и поново весело заплесала. Тад су и други зажаморили и почели да плешу или разговарају у паровима.

Онда су се широм отворила врата на којима се појавила жена која је послуживала госте полако гурајући колица с великом тортом и упаљеним свећицама. Сви су се окренули и запљескали. Нина је престала да свира и устајући кренула пре-

ма средини собе. Окружујући је сви су насмешени наставили с аплаузима. Нина је ухватила за руку Андреја и зажелела да заједно угасе свећице. Када су то учинили, собом се разлегло једно гласно:

– Срећан рођендан, Нина!

Андреј у том тренутку није успео да се снађе и да Нини први честита, јер га је она загрлила и цмокнула у образ. Руменог лица, Андреј јој је узвратио запљуснут још јачим аплаузом. Сви су све схватили. И Ивона која је стајала по страни, не баш равнодушна.

Те вечери забава се продужила до касно у ноћ. Нина се није одвајала од Андреја. А када га је позвала да је сутра поново посети и обећала да ће му показати целу кућу и своју собу, његовом изненађењу и срећи није било краја. Тада је схватио да се заљубио и да ни једна жеља није недоступна. Потом доцније, поздравивши се с њом и неколицином посетилаца, Андреј је изашао у двориште и кренуо кући. Небо је било попрскано ретким звездама. Идући стазом према дворишној капији, осећао је како је ваздух топао. Одједном је поново устукнуо, јер је испред њега искрснула девојчица од које је добио шамар.

– Ти... – промуцао је збуњено.

Девојчица је сузних очију, обореног погледа немо зурила у земљу, а након кратке паузе рекла:

– Морала сам да те сачекам и замолим да ми опростиш... – а онда заћутала не налазећи нове речи.

Андреју је било јасно да га је она све време чекала да се појави и одједном је осетио сажаљење према њој. Није баш знао шта би рекао у том тренутку и сам затечен тиме, па ипак јој је дотакао раме и прозборио:

– Ништа за то. Опраштам ти. Био је неспоразум и схватио сам о чему се ради.

– Испало је глупо, ето... – поново кроз сузе рече девојчица. – Баш глупо. А толико личиш на мог дечка.

– Дешава се – рече Андреј. – Заборави на то.

Девојчица начас живну, обриса сузе и пружи му руку.

– Валерија, ја сам Валерија – рече.

Изашли су на улицу која беше пуста. Неколико тренутака су још стајали на плочнику, девојчица се стално извињавала, а када ју је Андреј уверио да се не љути, радосно га је загрлила и окренувши се брзо кренула низ улицу.

Андреј је подигао поглед у небо и тамо на хоризонту, према истоку, видео једну необично велику и светлу звезду.

Поскочио је и весело забрзао плочником, стално се осмехујући.

КОВРЦАВА НАТАЛИ, ЧАМАЦ И МОЈ УЈАК

Тог топлог јунског јутра, док сам стајао крај широм раскриљене баштенске капије посматрајући кола натоварена сеном која су вукла два коња, а испред њих пешке ишао кочијаш, приметих како као зврк путем протрча нека девојчица коврцаве и бујне црне косе. Ногама танким као два штапића тако је брзо протапкала прашином престижући кола са сеном да сам потом помислио да ми се то само причинило – да никаква девојчица туда није пројурила. Али, таман када сам хтео да се окренем и уђем у двориште, видех како њеним трагом јури мршави дечак, исте косе. И он је као ветар протрчао крај коња и изгубио се на дну пута који је завијао према реци. Изгледало је као да јури ону девојчицу. Изађох на средину улице, али више ништа нисам видео, осим кола са сеном која су лагано одмицала. Можда бих тада и заборавио на ту слику, која ми је уистину била необична, да након неколико дана поново нисам срео ово двоје куштраваца.

Дан мирише на липе у цвату. Пролазим између кућа и башта с обе стране пута идући у варошку трговину да купим мајци неке ситнице. Устао сам

рано и омамљен мирисима још дремуцкам кора-
чајући полако. Светли небо као бистро језеро, без и
најмањег облачка. Сунце се као злато улило у нашу
долину. Пред трговином, бетонираним двориштем
на ролшуама, кружи она девојчица коврцаве косе
као да има гнездо на глави, док њен брат, сада сам
био сигуран да јој је брат, седи на зидићу.

Застадох мало. Ми никада нисмо имали рол-
шуге, мада сам знао шта је то. Девојчица, танка као
трска, направи круг око мене, а ја почех окрећући
се да пратим њено кружење. Она отклиза до краја
дворишта, па се врати пројуривши тик уз мој бок.
Мало устукнух, јер је радозналост уступила ме-
сто опрезу. Али она настави да чини исто, готово
додирујући ме сваки пут у пролазу. Тада, као нека
накострешена птица, одједном се устреми на мене
и ја љоснух по бетону колико сам дуг. Пада и она
преко мене голицајући ме оном густом косом. Већ
трен касније окрећем се на бок и онда се нагињем
према њеном пегавом носићу. Она се гуши од сме-
ха, груди јој се надимају, њој је то забавно, док ме
одоздо нетремице гледају светле крупне очи. Лице
јој је посуто ситним пегацима, а зуби бели и лепи.

– Опрости, мали лепотане! – рече она веома ло-
шим изговором.

Још је нешто неразговорно брбљала и тада схва-
тих да пред собом имам странкињу с којом нећу
моћи баш лако да се споразумем.

На вратима трговине појави се Бане гледајући ме с неверицом како лежим на бетону поред девојчице.

– Ромео, ти баш навалио! – добаци ми смејући се. – Остави мало и за после!

– Не разумеш – рекох. – Пао сам као покошен. Оборила ме. Ко је она?

– Натали, а оно јој је брат Леон, Французи – објасни Бане. – Дошли су код ујака овог лета, код Динића.

– Нисам разумео шта ми говори, али сам претпоставио да је нагласак француски – рекох.

– Натуца помало српски.

– Откуда их ти познајеш?

– Наши су кумови с Динићима, и, ето, тако...

– Неки вражићак, и она и он. Видео сам их јуче како су протрчали путем.

– Да, тек су стигли и све им се свиђа. Нарочито прашњави пут и воле да трче по њему. Као да никада нису видели толико прашине. А није ни чудо, ово је као никада загрејало.

– Личи ми на коврцаву Су из истоименог филма.

– Дођи на реку данас. Бићемо тамо. Они су стално са мном.

Нисам одолео да не одем. Узео сам рибарске штапове и после ручка кренуо надајући се да ћу тамо наћи Банета. Та наша река, кривудава као

змија у зеленој долини, бистра као сам извор, била је права лепотица. На обалама беху стабла врба, а околу ливаде и засејана поља. Кад год сам желео да се одморим у тишини одлазио сам насипом кроз поље да проведем сате на њеним вировима. Сем тога, то је имало и своју корисну страну. Веома често враћао сам се кући с добрим уловом.

На договореном месту, Банета није било. Забацио сам удице очекујући да ће се једног тренутка ипак појавити. Моја знатижеља за оно двоје куштраваца била је велика. Та девојчица Натали није била лепа, али је са тим својим чиграстим очима била интересантна. Ипак, признао сам то сам себи, она ме интересовала. Рибе нису гризле, у гранама су цвркутале птице, у даљини се чуло црквено звоно, сунчеве зраке су као стрелице пролетале кроз гране врбе. Мировао сам зурећи у пловке, готово дремуцкајући.

Онда сам зачуо гласове кроз кукурузишта и одмах разазнао да то долази Бане с Французима. Он је био мој најбољи другар и много времена смо проводили заједно, често смишљајући мале неподштине. Једном смо тако, скрећући бициклима с пута, пожелели да прескачемо омање пластове сена на суседовој ливади. Ни слутили нисмо да ћемо тако налетети на мог ујака с његовом девојком, ушушкане с друге стране у меким стабљикама. Он

нас је потом вијао низ ливаду и замало нисмо извукли дебљи крај, јер је био бесан као рис.

– Мангупи једни! – претио је док смо у страху брзали. – Ухватићу вас ја већ. И тада ћу вам извући уши као магарцима.

Његова девојка је остала у сену. Једва да смо је и видели.

Други пут смо крали јабуке у суседовом воћњаку, без разлога, јер смо и сами имали такве исте. Он се изненада обрео испод стабла и затражио да сиђемо. Ми смо се згледали, попели на још више гране и није нам падало ни на памет да га послушамо. Чучали смо тако и чекали да оде. Међутим, он се тада испружио по ледини гледајући нас без речи. Чекао је да се уморимо и сиђемо. Срећа наша да је након извесног времена заспао, а када је и захркао, ми смо као мачке спузали и побегли.

Није увек завршавало без последица. Када смо међу коњима суседа Давида одабрали најлепшу омицу и наизменично је јахали, све док готово није липсала, добили смо такве батине којих не смем ни да се сетим.

Бане, Натали и Леон дошли су у гаћама за купање. Натали је имала и мали грудњак који и није имао шта да прекрије. Тек мала напупела испупчења која су наговештавала будућу девојку. Њихове фризуре су ми личиле на птичја гнезда. Леон је био ћутљив, док Натали није затварала уста стално

нешто чаврљајући што нисам разумео. Тек покоју реч бих ухватио када се трудила да говори српски, што јој баш и није полазило за руком. Леону поготово.

Неко време смо седели на обали, а када су сунчеви зраци обасјали то место и на њему нестало хлада, као по договору, прво Натали, затим Бане, а онда смо и Леон и ја скочили у вир. Вода је била још хладна, али нисмо марили. Пливали смо низводно, ближе обали. Струја нас је сама носила.

Након што смо одмакли стотинак метара уз обалу, приметили смо везан мали чамац. Нисмо опазили никога у близини и ми смо се прећутно, пливајући упутили према њему. Бане је био најбољи пливач и први се ухватио рукама за његов обод. Када смо се начичкали сви уз њега, само што га нисмо преврнули. Бане је први ускочио унутра, а за њим и ми. Тада смо приметили да је ланац само завезан за стабло па је Бане отпливао до обале, одвезао га и ми смо почели рукама да весламо. Није ни требало посебно да се трудимо. Чамац нас је понео низводно. Касније, када нас је речна струја захватила и убрзано понела, већ је било касно. Бесомучно смо почели да млатарамо рукама како бисмо га усмерили према обали. У томе смо некако и успели и пре обале скочили у воду сви на једну страну. Од тога се чамац напунио водом и потонуо. Испливавши, видели смо га на дну у бистрој води.

Она није била дубока али није било могућности да га подигнемо. Потрчали смо обалом као да нас гони сто ђавола, знајући да смо учинили нешто ружно, али не знајући како да грешку исправимо.

Када смо се вратили на место где су остали моји штапови, сели смо и сви ћутали.

– Најбоље је да одем по ујака – рекох. – Он има моторни чамац и моћи ће га извући.

Бане је ћутао гледајући ме ни сам не знајући шта би било паметно. Није одговорио ни да ни не. Видео сам да је забринут, мада нас нико вероватно није видео када смо узели чамац, обојица смо мислили како треба да га вратимо на старо место. На крају се сложио с мојим предлогом и ја сам похитао кући остављајући их на обали да ме чекају.

Ујака сам нашао на трему како дрема. Зачудо, када сам му муцајући објаснио шта се догодило, само је процедио:

– Свеца вам мангупског! Где је чамац?

– У близини Перићевог поља – одговорих обореног погледа.

– Идемо! – рече ујак одлучно.

Једва сам га стизао док смо се спуштали у лучицу. Ускоро смо његовим моторним чамцем заплвили узводно. Није викао на мене, није ме корио, само је ћутао и држао ручицу мотора. Зачас смо били на месту где је чамац потонуо.

– Није страшно – охрабри ме ујак. – Извући ћемо га и вратити на место.

Остао сам у моторњаку док је он ронио и ланцем везао потонули чамац. Онда је покрећући мотор сасвим лагано кренуо према најближем спруду и вешто заокрећући, у другом покушају успео да потонули чамац насуче на песак. Дивио сам се његовој умешности. Сада је потонули чамац био једним делом изнад површине.

– Граби! – заповеди ми ујак додајући ведро.

Ускочио сам унутра и почео да избацујем воду. Журио сам и брзо се уморио, али нисам одустајао. Видећи ме тако зајапурног, ујак ме одгурну.

– Бежи, шепртљо!

Њему је изгледа то ишло много лакше, јер је чамац ускоро испражњен. Остало је тек мало воде на дну. Одвезли смо га до места одакле смо га били узели. Ујак је спужвама покупио остатак воде, привезао чамац за дрво и добро ме повукао за уво. Чини ми се да ме то први пут није болело.

– Где су ти другари? – упита.

– Горе – показах руком. – Тамо где увек пецам рибу с тобом.

– Идемо по њих.

Насмејах се радосно. Такав је мој ујак. Не знам да ли ико има таквог ујака као ја. Он је непредвидив, добар и понекада строг. У души ипак прави добричина.

Видимо како Бане, Натали и Леон стоје на обали. Стоје и ћуте пуни страха. Кад ујак угледа афро фризуру, није могао да се суздржи а да се не смеје. Натали издужена као трска, бледа, само звера около, пуна страха да ће ујак почети да их грди. А ујак седа на обалу и доброћудно се смеши. Никакве грдње, никаквог прекора.

Ко зна, можда се нешто слично некада и њему догађало.

ЛАРИСА И ЈЕДНО ЛЕТО

Возови су долазили и пролазили, тутњећи кроз долину, уз реку обраслу зеленилом, поред ливада на којима су пасла стада, уз куће и воћњаке. Ослушкивали смо удаљени рески писак локомотиве долазећег воза. Очекивали смо да се иза завијутка појави челична грдосија као страшна неман од које подрхтава земља и одјекују околна брда, да се заустави на станици, испусти облаке паре, мало предахне док путници не изађу и нови уђу, а онда отутњи и продужи према истоку или западу. Он је кидао паучину тишине и одлазио у даљину, након чега би равница поново утонула у мир.

У почетку, док још бејаш сасвим мали, плашио сам се те велике машине, скривајући се иза мајчине сукње, чудећи се снази која је могла да вуче све те вагоне са начичканим и приљубљеним главама путника крај стакала прозора. Тај страх би минуо након што бисмо мајка и ја сели у купе, ја обавезно до прозора, мајка поред мене, стално бацајући поглед на корпе и торбе на полици. Јер, у тим корпама су се налазили сир који је мајка још синоћ до касно сирила за пијацу замотавајући га у беле

платнене салвете, зделе с кајмаком, јаја која је данима скупљала и она нова која је испод кокошки купила још у рану зору, неколико боца препеченице... све много тешко што смо морали донети на станицу, дуго чекати да се појави воз који ће да нас одвезе у град.

А када воз поново крене и точкови испод нас заклопарају у једноличном ритму, када крај прозора почну да промичу ливаде, куће, брзаци реке, када мајка зачује да се приближава кондуктер који виче: Карте на преглед!, моје се зна. Мајка подиже сукњу и ја брзином прекривен нестајем испод клупе. Треба избећи плаћање карте, уштедети још који динар и на тај начин. Увек се питам да ли је и тада заиста требало да се плаћа карта и за тако малу децу, или се мајка није добро распитала. То скривање испод клупе тешко ми је падало, посебно због путника који би то с чуђењем гледали. А када кондуктер прође, након што утихне његово шкљоцање клештима и с треском се затворе врата купеа, мени је још теже да се извучем испод клупе и сретнем с њиховим погледима. Нарочито ако је то поглед неке девојчице. Неки тешки стид обузме ме свега и држим оборену главу, а знам да ме они и даље гледају.

У вечерњим сатима, касније кад смо поодрасли, долазили смо на станицу да испраћамо возове који су одлазили на исток, да видимо понеко лепо

лице девојчице наслоњене на отворени прозор која је можда одлазила према Грчкој, на море, која ће можда и да нам махне руком пре него што је изгубимо из вида, да променимо нешто у том времену, да нам сваки дан не личи један на други.

Једног дана, у предвечерје, дојурио је до наше куће мој друг Константин с необичном молбом. Из далеке Русије долазила му је рођакиња коју треба да дочека на станици и молио ме је да пођем с њим. Знао је да сам понекада крао аутомобил од оца да се провозам на споредним путевима где није било полиције, па иако нисам имао, нити сам могао имати возачку дозволу, желео је да је баш тако дочекамо.

– Помагај! – рече сав зајапурен. – То ми је баш важно.

– Ех – почешах се по глави – па и сам знаш да је тамо увек полиција.

– Паркираћемо мало даље од станице, а онда као мало прошетати. Видећеш моју лепу рођакињу, да ти памет стане.

– А када долази?

– Сутра, оним брзим у пет.

– Размислићу – рекох не обећавајући ништа. – Није баш једноставно.

– Знам, али видећеш да ће проћи све како треба – уверавао ме је Костја.

Отац тог дана не беше код куће, ауто је стајао паркиран у дворишту, мајка је знала за моју љубав према аутомобилима, чак ме је понекада и сама молила да је одвезем у поље, па одлучих да одем с Костјом до станице. Био сам већ испланирао којим споредним путевима да дођемо до ње како бисмо избегли сва места на којима се обично налазила полиција. Мислио сам да сам већ добар возач и дотад ми се ништа непредвиђено није догодило. Отац ме је помало учио да возим правећи се важан што сам брзо схватао све тајне вожње. Вероватно ни овај пут неће ништа приметити, помислих и у одређено време извезох аутомобил из дворишта где ме је већ чекао Костја. Возио сам полако, као и иначе кроз поља, подижући облаке прашине. Дан беше сунчан, пун бистрине и плаветнила, пут раван између високих стабљика кукуруза. Ускоро смо избили на реку возећи се поред високог насипа. Ауто смо оставили на споредном путу иза станице и ускоро се нашли на перону. Само неколико људи чекало је долазак воза, седећи на клупама или шеткајући поред.

– Видећеш кад се појави каква је то лепотица – радовао се Костја. – Нико у нашој фамилији није као она.

– Колико има година? – упитах.

– Мало је старија од нас. Завршила је први разред средње... и плеше балет, свира виолину, шта све не.

– Баш лепо – рекох не придајући превише пажње свему, знајући за Костјин обичај да све преувеличава, да се свему одушевљава, нарочито када су девојчице у питању.

Онда га ипак упитих како јој је име, јер сам то раније превидео.

– Лариса – рече Костја. – Она је моја сестра од ујака који се оженио Рускињом. Он тамо ради већ годинама.

– Сад сам се сетио да си ми о томе причао – одговорих и наставих да корачам. – Као она Лара из филма.

Седели смо потом на клупама опружених ногу, заваљени, глава лењо истурених лепезастим млазовима сунца које се разливало околином и губило снагу, када смо у даљини зачули писак воза који се приближавао. Знали смо да ће сваког часа ући у станицу, па смо као и остали присутни устали и стали поред колосека. Тутњава се приближавала и то ме поново подсети на дане када бејаш веома мали и мог страха од те гвоздене машинерије од које се све тресе. Има нечега посебно сетног у возовима који долазе и пролазе, у том јаком писку који удари у брда, одбије се, који у себи односе или доносе некога нама драгог.

Шкрипа кочница, бука и већ након неколико тренутака локомотива је прошла поред нас. Зурили смо у отворене прозоре чекајући Костјину

рођаку, тачније чинио је то он, јер сам и нисам знао како она изгледа да бих је препознао. Када је лагано потрчао напред за вагоном који нас беше управо прошао, пошао сам за њим и ускоро уз спуштено окно видео девојчицу како стоји са шеширом великог обода, мало немарно накривљеног, широко насмејану што убрзано маше и маше руком, као да не мисли престати:

– Костја! Костја! – викала је узбуђено. – Ту сам. Ту сам.

Тада ме та слика подсети на глумицу Жералдину Чаплин из филма *Доктор Живаго* који сам неколико пута са уживањем гледао, јер је она исто тако, сва озарена и претворена у осмех, брзо махала из воза док су је на станици дочекивали мајка, отац и млади Живаго.

Дотадашње осећање потпуне смирености и незаинтересованости одједном у мени побуди необјашњиво узбуђење. И сам сам пожелио да та девојчица из које зрачи срећа и лепота што пре ступи на перон. Неки господин јој је помогао око велике торбе коју смо прихватили, а већ следећег тренутка она је, одлажући још једну мању, потрчала у загрљај Костји. Он ју је подигао и завртео у круг, док су јој ноге биле савијене у коленима, а хаљина лепршала. Шешир с главе је полетео и махинално сам потрчао дохвативши га у паду. Равна, кестења-

ва коса, лепе плаве очи гледале су ме с Констани-
новог рамена.

Када ми пружи руку и изговори своје име, осе-
тих у том уском и нежном длану дуге танке прсте,
а очи разигране као чигре приковаше ме за тло.
Ваљда сам нешто рекао, барем своје име. И Костја
је нешто брбљао, али, да ли од узбуђења или шкри-
пе воза који је управо полазио даље, нисам ништа
чуо. Можда је и Лариса изговорила још неке речи,
кажем можда, али не памтим ништа друго при том
сусрету, осим да смо Костја и ја понели између себе
њену торбу, а она је кренула за нама.

Схватио сам да Костја Лариси објашњава како
немам возачку дозволу и како смо дошли заоби-
лазним пољским путем према вароши. Њен срп-
ски је веома лош, али ја који и не разумем руски,
углавном схватам о чему је реч. Њој је то изгледа
било узбудљиво, јер ме је потапшала по рамену.
Додао сам мало гас да се направим важан и одмах
се након тога покајао. На путу су нам се одједном
испречиле овце, мирно пасући уз ивицу, а неке
су блесаво стајале наред пута буђећи у нас и не
мичући се. Закочио сам нагло подижући облак
прашине. Учинило ми се затим, када су се мало
разишле, да полако могу проћи између њих и
кренуо сам напред. Лариса се свему весело смеја-
ла. Таман када сам помислио да је све у реду и да
пролазим, једна луцкаста овца се сјурила претрча-

вајући пут. Стали смо. Срећом да је брзина била веома мала. Када сам изашао из аута овца је лежала батргајући се у прашини. Али чим сам покушао да је подигнем она је од страха устала и шепајући побегла на ливаду. Добро је да на ауту није било никаквог оштећења. Наставили смо вожњу и ускоро били код Костјине куће.

– Вас двојица нисте нормални – повикала је Костјина мајка Валерија када смо ушли у двориште. – А шта да вас је зауставила полиција?

– Ето, није! – задовољно одговори Костја. – Бирали смо пољске путеве где њих нема.

– Свеједно – настави она – једном ћете нагробусити.

– Надамо се да нећемо, тета Валери – рекох. – Једва чекам да имам возачку дозволу.

– Мало ћеш сачекати, голупчићу – одговори она мрсећи ми косу.

Пожелео сам да што дуже останем код Костје, али сам знао да брзо морам вратити и паркирати ауто у двориште, пре него што се отац врати. Сазнање да ће Лариса дуго остати код мог пријатеља, чинило ме радосним. Неволно сам кренуо кући.

Тог лета много се променило у нашим животима, Костјином и мом. Или смо желели да тако буде. Ми помало дрвенасти, дивљи, немарни, неуредни, одједном смо почели да се мењамо због његове рођаке. Трудили смо се да будемо учтиви,

пажљиви, да оставимо слику и утисак онакав какви у ствари нисмо били. Разбарушену косу смо почели да чешљамо на раздељак, пре тога посетивши варошког брицу с молбом да нам фризуру уреди по последњој моди. Чешће смо мењали кошуље, до тада углавном ходајући без њих, а и фармерке смо прали и нокте подрезивали.

Нисам пропуштао ни један дан да не будем у њеном друштву. Костја и ја смо чинили све да јој угодимо, да је одведемо на многа места, да покажемо све што смо сматрали да би је могло интересовати. А њу је све занимало, свему се одушевљавала, упијала као спужва. И постављала многа питања на која често ни сами нисмо знали одговоре.

Лариса беше девојчица какву до тада нисам срео: уредна, отмена, у свему смерна и са великим знањем о свему. Причала нам је опширно о ономе што нас је занимало о Русији. А увече, на тераси Костјине куће, свирала виолину док су је сви укућани слушали као верна публика, поседавши на клупе, столице, ограду. Понекад нам је показивала како плеше балет, онако ломна и устрептала, као птичица која се спрема да полети.

Једне касне вечери она гледа горе, у велики округли месец, у звезде, мало накривљене главе, светлог лица и бистрих очију, наслонивши браду и лице на виолину и ћути. За тренутак смо сами. Сви су се већ повукли на спавање. Чекамо Костју

да се врати, јер се на тренутак негде удаљио. Једва приметан осмех угнездио се на њеном лицу, док посматрам њен профил са стране. Она о нечему размишља, одсутно, можда сањари или мисли на кућу у далекој Русији. Сањам и ја како бих је радо одвео у шетњу, у оближњи воћњак, у млаку и опојну тишину. Бешумни ветар долази од реке и таласа прамен њене косе. Са црквеног торња одзвања сат. У дубини поља повремено се огласи ћук.

Тако радо бих је привинуо у загрљај, можда нешто паметно да јој кажем, али остајем мирно да седим и да је само гледам. Она сигурно вечерас више неће свирати. Касно је и да нам прича о лепотама Русије. Време је и да се упутим кући, а управо се однекуд враћа и Костја. Тако се и моји мали снови распршавају као балони од сапунице. Ова нежна девојчица ће и отпутовати назад, а ја нећу знати шта она мисли о мени.

Сваког јутра и вечери гледао сам како трчи ливадом уз реку. Личила ми је на шареног лептира са том залепршаном хаљином. Било је невероватно колико снаге има та крхка девојчица. Можда смо ту снагу и ми имали, али нам није долазило ни у помисао да тако шта чинимо. Више смо волели да се излежавамо на обали, пецамо рибе или када је топлије да се купамо.

Добро сам се био загледао у ту девојчицу испредајући разне снове у вези с њом. Сваки слободни

тренутак користио сам да будем у њеној близини. Она је била једноставна, срдачна и радовала се свему што смо нас двојица желели да јој покажемо. Водили смо је на разна места у вароши и околини само да јој у свему удовољимо. Све јој је било интересно, свиме се одушевљавала. Не знам шта је мислила у вези с том мојом сусретљивошћу, пажњом, тим како је гледам и упијам очима.

Лето је полако цурило. Осећао сам велику тугу на помисао да ће Лариса ускоро отпутовати. Толико сам се навикао на њу. Костја је све то друкчије доживљавао. Она му је била рођака, то је нешто друго, а ја сам се први пут потајно заљубио и на сваку помисао на њу тешко дисао. Ноћу, док сам лежао у сени на штагљу, њено лице светлело је испред мене као најсветлија звезда. Дуго нисам могао заспати од тих узбурканих дечачких снова.

Крајем августа у предвечерје, док је сунце нестајало рушећи се иза брда, потрчах ливадам за Ларисом са жељом да јој се придружим. Већ након стотинак метара осетих како ми срце убрзано лупа, од трчања али и од свих тих осећања која су се усталасала у мени. Кад би она заувек могла остати ту код нас у вароши, помислих. Како би то лепо било.

– Хеј, откуда ти? – заблиста јој осмех на лицу када ме угледа. – Очекивала сам одавно да ми се придружиш.

– Немам баш ту навику да трчим – рекох обрадован. – Помажући родитељима у пољу довољно се уморим, па ми онда није до тога.

– Аха, разумем.

– Жао ми је што ћеш ускоро отпутовати – рекох скрушено, осећајући како ме неки камен притиска у грудима. – Толико сам се навикао на тебе...

– И мени, али шта се може. Никада нећу заборавити ово лето. И вас двојицу.

– Ти си улепшала ово лето... – не заврших то што сам још хтео да кажем.

Она ми се одједном приближи и загледа дубоко у очи, остајући тако тренутак, као да испитује искреност тих речи, а онда ме цмокну у образ и пре него што сам се снашао, отрча низ ливаду. Већ је замицала према Костјиној кући док сам и даље сав обузет неком драгошћу стајао на истом месту. Крај мене је мирно текла река с последњим сунчевим зракама на површини.

Крајем августа, у предвечерје, испратили смо Ларису на железничку станицу. Возио је мој отац. Напред је седела тета Валери, а Костја, Лариса и ја на задњем седишту. Сви смо ћутали док је аутомобил завереничком брзином грабио путем. Углавном смо ћутали и док смо чекали да се појави воз. У себи сам се молио да он никада не дође. Погледавао сам у Ларисино лице као што је и она тужно узвраћала поглед. Из њених очију могло се ишчитати

штошта, из тих драгих и дубоких очију пуних сете које сам заволео. А када је воз дотутњао и зауставио се уз шкрипу кочница, схватио сам да су то последњи тренуци у којима гледам ту лепу девојчицу из далеке Русије. Поздрављајући се напослетку и са мном, приметио сам две крупне сузе ујезерене у њеним очима, сузе које нису клизнуле него су само ту стајале као светли бисери.

Загрлили смо се, чврсто, као да ћемо у том загрљају остати вечно. Осетио сам како дрхти док сам држао њену уску шаку, меку и топлу.

– Ти, деране један... – промуцала је. – Ти ништа ниси схватио.

Идућег тренутка већ се пела у вагон. Исто као и при доласку појавила се на прозору, са шеширом великог обода, са сетним и укоченим осмехом гледајући нас нетремице.

Воз је брзо кренуо. Придржавајући шешир, протурила је главу кроз прозор и дуго нам махала.

ДОГАЂАЈ У ПРЕДВЕЧЕРЈЕ

Тог касног јесењег поподнева, док се спуштао калдрмом која се златила од расутог лишћа, Павле је осећао неку лакоћу и полет у телу. Корачао је полако опијен миром и косим зракама сунца.

Дан је био леп, топао, са мало људи на улици. На терасама ресторана седело је тек неколико усањених парова. Приближавало се вече и он је знао да ће ово лепо место за кратко време да оживи; терасе ће се попунити до последње столице, упалиће се улична светла, трепераве свеће на столовима, а са свих страна засвираће тиха музика.

Ишао је застајкујући, без неког циља, срећан због нечега, а на крају је ипак одлучио да се спусти низбрдицом до краја улице и онда врати горе у градску реву. Имао је времена напретек. Чинило му се да тог тренутка ништа не би могло да поквари његово добро расположење и опуштеност. Осећао се лаким као после напорног тренинга када би излазио испод туша и лагано пешице одлазио кући. Неки једва приметни смешак зрачио је с његовог лица.

Једна девојка минула је поред њега. Погледи су им се накратко срели и он је приметио како јој је

лице лепо и глатко, носић мали и прћаст, усне пуне и црвене као зрела вишња.

„Како има крупне и дубоке зелене очи”, помислио је.

Можда му се само учинило, али као да се у том кратком тренутку, једва приметни и загонетни осмех појавио на њеном лицу, а исто тако брзо и ишчезао. Она је ипак брзо прошла поред њега и није био сигуран у то. Био је задивљен лакоћом и гипкошћу њених корака, складношћу тела и лепим усправним држањем.

Њена плава таласаста коса преливала се попут златастих нити док се удаљавала. Пратио ју је погледом неколико тренутака, а онда се девојка изгубила у једној попречној улици. Још му је била јасна и оштра њена слика, али, као и досад што му се догађало, знао је да такве лепе слике што се изненада појаве, још брже нестану и избледе.

Наставио је да корача благом низбрдицом. Сагнуо се и подигао већи жути лист. Посматрао је раздрагано те лепе преливе смеђе боје са нешто зелене у неким његовим деловима. Погледао је и видео да их је веома много расуто околу. Били су готово слични један другом. На стаблу их није било остало још много. Смешио се вртећи петећку листа у руци.

„Понећу га кући пресовати и скенирати за своју збирку”, помислио је. „И Ивани ће се свидети. Можда ће га и нацртати.”

Одједном је зачуо тиху мелодију њему драге песме. Музичари на једној од многобројних тераса пореданих ресторана с обе стране улице управо су били завршили испробавање иструмената, а онда, ваљда задовољни тиме, засвирали мало и за своју душу. Застао је и слушао. Још неколико туриста учинило је то исто. Њихов вођа нешто им је потихо објашњавао што Павле није могао чути. Било је очито да се и њима та музика свидела. Плавокоса и висока девојка у њиховој групи широко се осмехивала, а двоје-троје је упорно шкљоцало малим фото-апаратима.

Један туриста се издвојио и пришао Павлу. Хтео је нешто да га пита. Павле је схватио да су то Швеђани.

– Да ли је ово ваша домаћа песма? – питао је на енглеском.

– Не, господине – рекао је Павле. – То је веома позната стара руска песма.

– Они свирају одлично – рекао је господин.

– И ја тако мислим.

– Они заиста свирају изврсно – потврђивао је Швеђанин. – Ја то одмах осетим јер сам и сам музичар.

– Драго ми је – учтиво је одговорио Павле.

На другој страни улице, са друге терасе, зачула се гитара. Павле је познавао тог гитаристу. Често га је слушао. Поред тога што је одлично свирао и певао, он је био познат и по томе што је између отпеваних песама добро рецитовао поезију многих песника, или причао анегдоте из њихових живота. Говорио је то на чак неколико страних језика. Туристи су то волели.

– Ако сте вечерас ту, господине – обратио се Павле Швеђанину – не пропустите прилику да седнете на ову терасу и послушате гитаристу. Он је савршен музичар и рецитатор.

Господин се захвалио и на расстанку додао:

– Каква лепа земља, каква лепа земља!

Павлу је било драго да чује те речи, наклонио се и продужио даље.

Ускоро је дошао и до краја улице са старом калдрмом прекривеном јесењим лишћем. Лагано се окренуо и почео да се враћа истим путем, стално између прстију вртећи онај лист. Видео је да сунца више није било, а његово задње руменило тек се сасвим мало назирало између зграда.

На улици се сада налазило више света. И терасе су оживљавале и пуниле се гостима. Постајало је живље с више гласова и музике.

Павле је сео на камени зидић када је прошао негде око половине улице. Посматрао је околину и људе који пролазе. Размишљао је како ће сутра у

школи морати да одговара за бољу оцену. Једноставно је знао да мора на крају године имати добар успех ако жели да настави школовање баш за оно што га интересује. Није осећао трему због тога. Чинило му се да добро зна тај предмет и да не би смело бити проблема.

Одједном се појавила она.

Девојка с очима боје језерске воде.

Застала је на тренутак гледајући низ улицу. Одмах затим до ње је дотрчао један крупан момак.

– Шта радиш ту!? – упитао ју је љутито и веома гласно.

– Ништа – одговорила је девојка. – Тражила сам те.

Момак је рекао нешто ружно, онда опсовао гласно, на што се неколико пролазника нагло окренуло.

А онда се десило то.

Момак је почео да вуче девојку за косу и да је шамара. Она се отимала, заклањала рукама лице и почела да плаче.

– Хеј! Остави девојку! – скочио је Павле.

Момак то није чуо, или није желео да чује.

– Остави девојку, човече! – повикао је Павле гласније, примичући се ближе. – Шта ти је крива девојка?

Момак је застао, одгурнуо девојку, нашта је она пала, а онда је погледао Павла уносећи му се у лице.

– Шта ти хоћеш? Зашто се мешаш – засиктао је.

– Шта ти је крива ова девојка? Зашто је бијеш...?

Павле није завршио реченицу. Изненада је осетио ударац и страховити бол у пределу груди. Момак је насрнуо на њега.

Био је знатно крупнији од Павла, виши, снажнији. Павле је видео његову велику четвртасту главу с накострешеном косом као у јежа, ошишаном баш тако некако геометријски равно, четвртасто, лице избезумљено и пуно срџбе, лице које није обећавало ништа добро.

Када је други пут замахнуо, иако још неоправљен, Павле је успео да се измакне. Сада је тако нешто очекивао.

– Је ли ово тај твој?! – продерао се четвртасти окрећући се девојци.

Девојка се била придигла и плакала. Мноштво људи се већ окупило и окружило њих троје. Стајали су затечени призором. Збуњени, али и не предузимајући ништа.

Павле је схватио да мора учинити нешто, иначе ће га четвртасти самлети.

Не би ни данас знао објаснити како и шта се десило, али се сећа тренутка када је дошао до даха и када му је проврело у глави. Сећа се и да је четвр-

тасти поново насрнуо, да је морао да се брани, али и не тога како се одбранио, коју је вештину применио од онога што је научио на тренинзима, из окрета, ногом, изненада, што противник сигурно није очекивао.

Четвртасти се ухватио за трбух и одмах опружио по калдрми.

Девојке више није било ту.

– Невероватно – чуо је како неко говори. – Па он је још дечак. Какав ударац.

Павле се провукао између људи и напустио место. Одлазећи, видео је оног Швеђанина коме је препоручио терасу. Гледао га је зачуђено. Он сигурно ништа није разумео. Павле је осећао стид. Иако није био ништа крив, осећао се чудно и празно. Оборио је поглед. Швеђанин га је сигурно и даље посматрао.

„Каква лепа земља!”, звонило је у Павловој глави.

– Шта ће он мислити сада? – упитао се гласно док се пео улицом.

Сетио се и свог тренера који га је учио борилачким вештинама. Да ли би он то одобрио или не, Павле није знао.

Опали крупни листови шуштали су под његовим ногама.

ДЕВОЈКА СА ПЛАЖЕ

Са узвишења Стефан је видео моло с бродницама и даље дугу пешчану плажу у благом луку коју равномерно запљускују мали таласи, а с десне стране у низу, хотеле и ресторане, као и викендице раштркане уз падину изнад којих се надвијао камени ланац брда. Долина, стешњена између голих и белих стеновитих брда, зелена и плодна, с речицом која је била нешто већа од потока и коју су мештани од милоште звали и Рио Гранде, завршавала се у том новом делу приморског места утапајући се након кампа кроз који је протицала у саму плажу.

Био је август, средина лета. У близини је мирисало разнобојно цвеће из парка, а слику је посебно улепшавало и неколико грмова лаванде кроз које је Стефан, сада лежећи потрбушке и подбочивши рукама главу, посматрао стари део градића са многим обновљеним црвеним крововима и високом црквом у средини.

Дисао је отежано, али ипак мало лакше него што је то било прошле ноћи. Осећао је притисак у прсима, терет и благи бол. Зато и долази врло рано сваког јутра, пре него што се сунце појави, тамо

преко мора и планина на копну, да удише свежи морски ваздух. Још док му се слатко спава, мајка га лаганим додиром руке буди и он се без љутње подиже, облачи и одлази увек на исто место поред плаже да својим нејаким дечијим плућима удише јутарњу свежину и мирис мора.

У тим јутрима, веома рано, док место спава и док се не узбуркају гласови мештана и многобројних туриста, а позната плажа не оживи, Стефан би требало по препоруци лекара да шета уз таласе који запљускују песак и каменчиће. Али, њему се то увек не да. Он лежећи ослушкује равномерно и једнолично бректање мотора неке рибарске броднице у даљини и понеки веома редак крик галеба изнад модре површине мора. А када је то и чинио, не баш често, љутило га је што му ноге тону у ситни песак и шљунак отежавајући кретање. Плажа је дуга око два километра, можда и дужа, и Стефан је понекада ишао све тамо до Зарока, испод брда. Знао је мало да шета и уз речицу, бистру и мирну, широку само који метар, посматрајући како се рибе из мора крећу уз њено дно узводно, мирно, у јатима, а онда из непознатог разлога, одједном, стреловито враћају назад.

„Могоа бих једном да их надмудрим”, размишљао је Стефан замишљајући себе и друга како уску реку преграђују мрежом и дочекују рибе које се враћају. Али никада то нису учинили.

Спустио се низ степенике према мору и одлучио да тог јутра прошета плажом. Онако лагано, с ноге на ногу. Сагињао се, бирао белутке и бацао их у море. Каменчићи су дуго поскакивали површином воде и он је схватио како се извештио у томе. Мирисало је на тамарисе и неко грмље са жућкастим ситним цветовима које није познавао. Осећао је како му то годи и као неку малу промену у дисању, олакшање и унутрашњу радост.

Онда је приметрио како су се на плажи изненада појавили старији господин и дечак сигурно млађи од њега. Дошли су однекуда између хотела корачајући према њему.

– Добро јутро! – поздравио је учтиво.

– Добро јутро, ранораниоче! – одговорио је стари господин седе косе и дугих бркова. – Баш је лепо јутро. А шта ти радиш тако рано овде?

– Шетам... морам због астме... тако – одговорио је.

– Зар и ти?

– Долазим свако јутро. То ми је препоручила моја докторица.

– И нас двојица. Ја и овај мој јуначина док смо на одмору. У нас је то фамилијарно.

– Код нас само ујак има астму. То му се појавило тек пре неколико година.

– А колико ујак има година?

– Педесет, мислим.

– Тако. Мој унук овако мали има великих проблема. За мене је лако.

Погледао је тршаваг дечака меке плаве косе, бледог лица и очито још веома сањивог. Стајао је мирно и видело се да му рано устајање баш и не прија. На ушима је имао мале слушалице које је у том тренутку мало помакао да би чуо разговор.

– Јеси ли имао нападе? – упитао је стари господин.

– Не, код мене то није баш тако опасно, али зна бити веома неугодно. Нарочито зими. Притисак у грудима, бол...

– Да, да...

– Мама каже да неправилно дишем, да заборавим дисати. Лети је најбоље, не осећам велике тегобе, али у пролеће и јесен...

– Мама се шали, али треба знати правилно дисати.

Корачали су сада заједно према другом крају плаже. Полако.

– Хоћеш ли да послушаш? – понудио му је слушалице придошли дечак.

Прихватио је, али их је брзо и вратио, јер му се песма и није баш свидела. Волео је другачију музику.

– Видите! – показао је руком одједном дечак са слушалицама. – Тамо лежи нека девојка.

Пришли су. Поред клупе, испод дрвета на крају плаже, лежала је у чудном положју витка девојка.

Кад су се примакли савим близу видели су да она на себи има само лагану летњу хаљину. Глава јој је била благо забачена, мало прекривена дугом косом, а ноге босе, савијене у коленима. Онако на шљунку, у том положају, изгледало је да само спава. Лице јој је било необично бледо. У близини њене десне шаке налазило се неколико ситних новчића и црвена торбица. Мало даље и неколико празних боца.

Стари господин нешто тихо опсова, а онда чучну поред ње и подиже јој главу. Девојка се и не помери. Њена је коса сада у неуредним праменовима висила преко његових руку. Дечаца се згледаше и задрхташе.

– Имаш ли телефон код себе, Иване? – упита тада стари господин.

– Имам – одговори дечак вадећи из џепа мобилни телефон.

За петнаестак минута дошла је хитна помоћ и одвезла девојку. Док су чекали да дођу кола хитне помоћи господин јој је непрестано држао подигнуту главу и није проговорио ништа. Само се видело да је забринут и веома љут. Ни за трен није спуштао поглед с њеног лица и тела.

– Шта јој се десило? – упитао је напокон дечак.

– Шта јој се десило?! Дрога, ето шта – био је и даље љут стари господин. – И још су је оставили саму. Јадницу.

Није више било ништа од шетње. Сва тројица су пожелели да се што пре удаље са плаже.

Сунце се управо појављивало иза планине када су се растајали. Некако исувише црвено тог јутра. Најављивало је још један веома топао августовски дан.

Када је наредне вечери, шетајући с родитељи-ма центром градића, сусрео и препознао насмејану девојку с плаже, осетио је како га обузима радост. Она није ништа слутила док је загледао њено бледуњаво лице. За тренутак га је љубопитљиво погледала и њему се учинило да се баш њему осмехује. Њена другарица с којом је била у друштву нешто јој је весело објашњавала. Мимоилазећи се окренуо се и видео како је то исто учинила и она.

„Можда јој више никада неће пасти на памет да учини нешто слично”, помисли Стефан утапајући се у вечерњи жамор пролазника.

АНА УСКАЧЕ У ПРИЧУ

Ани и Виџи

Један дечак упорно је желео ући у причу, као што је пре њега ушла једна Лаура. Лаура је била љупка девојчица, старија од Вите, како се звао дечак. Можда због разлике у годинама њих двоје се нису дружили често, мада су се свакодневно лети виђали на плажи у једној увалици. Та плажа је била веома лепа, бар за купаче који су је обожавали, помало уређивали и стално јој се враћали. Имала је около доста зеленила, висока стабла борова и храстова, разгранатих у ширину, испод чијих грана су се у хладовину склањали купачи, бежећи од летње врелине која је немилице пржила. Тако је чинио и Вито са сестрицом Ханом, мамом и татом, али највише с баком и дедом. Како у близини није било дечака његових година, често је био помало усањен. Да му то не би сметало, његов деда се трудио да му буде добро друштво. Тако је Вито од малог дечачића, који се испрва брчкао у плићаку под дедовим будним оком, врло брзо порастао у лепо развијеног момчића и одличног пливача.

– Хоћеш ли ме ставити у причу? – упитао је једног дана писца завлачећи се под његов сунцобран где је овај нешто писао.

Он се задовољно насмешио обрадован таквим питањем и обећао да хоће.

Од тада је прошло много дана, лето је помало пролазило, приче није било, а Вито је стално питао:

– Јеси ли завршио моју причу?

– Нисам још – одговарао је писац. – Али хоћу, ускоро.

– А јеси ли почео да је пишеш?

– Јесам – мало је врдао писац. – Ускоро ће бити готова.

– А како она почиње?

– Један дечак упорно је желео ући у причу... – наставио је писац додајући неколико реченица које би могле бити прича. Затечен сваки пут истим питањем, размишљао је шта би ту могла бити прича. Никако му није долазила идеја како да је почне, шта да буде главни догађај и како да је заврши.

И тако су пролазили дуги летњи дани, а приче није било. Разговор између писца и Вите завршавао би се с малим дечаковим разочарањем што није добио причу, након чега би са својим дедом одлазио да скаче у море с оближњег мола, ту у близини, иза великог бора накривљеног изнад воде. Као што је постао добар пливач, Вито је био и изврстан ска-

кач с мола. Савладао је много скокова, позивајући често и писца да гледа како скаче. Затрчавајући се глатким каменим плочама по молу, без имало страха, изводио је разне бравуре пре него што би нестао у морској дубини. Било је заиста лепо видети како тај дечачић, који је био завршио тек први разред основне школе, изводи неустрашиве скокове.

Излазећи из воде и журећи да поново скочи, објашњавао је како се који скок зове:

– Овај се зове ходање по зраку, а пре њега је био столчек...

– Лепо и добро – потврђивао је писац.

– Овај се зове бомба, а овај прелом... – наставаљао је Вито објашњавати после сваког скока. Ипак, најлепши је био скок на главу – руке напред, лепо извијено тело, зарањање у прозирну воду и израњање убрзо на површину.

Али, шта је овде прича, размишљао је писац. Ако прича није сам овај необични дечак кога познаје од када је проходао и који му је бивао све симпатичнији.

Једног дана, док је писац гледао како Вито скаче с мола, прича је сама дошла. Приметио је да уз ивицу мола стоји крхка и лепа дјевојчица, плаве косе, са залеђеним осмехом на лицу који је откривао задивљеност оним што види. Посматрала је Витине скокове и није се мицала ни за милиметар. Чинило се да би и сама желела учинити исто, али да је неш-

то спречава. Пропињала се на прсте кривећи главу да види где је тај дечак нестао у мору, са извесним страхом на лицу, а одмах затим, када би он изронио на површину, њено лице је преливао благи задовољни осмех.

– Аха, ево је! – помислио је писац. – Стигла је прича.

Девојчица је и даље стајала на истом месту и као да није имала намеру да ускоро оде. Њу су ти скокови веома привлачили. И друга деца су скакала с мола, невешто, али то што је Вито радио њу је посебно одушевљавало.

– Свиђа ти се како скаче овај дечак? – упитао је писац примичући се девојчици.

Подигла је главу и писац је приметио како има крупне светле очи.

– Да. И сама бих то желела...

– Знам – убрзао је писац. – Видим. Учини то!

– Не смем. Страх ме је. Никада то нисам покушала.

– Увек постоји први пут – мудровао је писац. – Нема чега да се плашиш. Море је довољно дубоко. Видиш да и друга деца скачу.

– Знам, али једноставно се не усуђујем.

– Вито! – зовнуо је писац дечака који је управо излазио на обалу. – Дођи овамо!

Вито је послушно дошао и стао испред девојчице која је вероватно била мало старија од њега,

али исте висине. Гледао ју је са занимањем и љубопитљиво.

– Ова девојчица би желела научити скакати, а ти си мајстор у томе. Хоћеш ли је научити?

– Хоћу – са задовољством је одговорио Вито. – Како се зовеш?

– Ана. Али мене је страх и никада нисам скочила с те висине.

Сад је време да се удалим на пристojно одстојање, помислио је писац. Прича је дошла и само треба посматрати како се она даље развија. Сео је на битву, смеђи, заобљени и порђали ниски стуб за везивање бродова, задовољан тиме што је учинио.

Вито је Ани објашњавао како треба скочити. Изгледало је као да се познају одувек, а не тек од пре који минут. Чинио је то пажљиво и важно, уверавајући је да нема чега да се плаши, да је то тако једноставно и лепо.

Ана је као укопана стајала и даље на самој ивици мола са великом жељом да скочи, али и страхом који никако није побеђивала. Чинило се да јој тело подрхтава од узбуђености, да једноставно сагорева од жеље да скочи, али и да никако не може да преломи у себи тај још један корак. Док је узбуђено дисала, груди су јој се дизале и спуштале као код уплашене птичице када је држите у руци.

Чинило се – сада ће скочити, али, опет, ништа.

Дође до ивице мола, гледа у воду, тело јој се криви, само што се не преломи према води, било би довољно, чини се, да јаче дахнете и да одлети, а онда опет устукне, исправи се, одмакне и њено лице је тада препуно неке сете и разочарања. Љута је на саму себе, помало очајна, зашто је таква кукавица. Баш је шепртља, мисли. Шта ће о њој помислити овај дечак. Да је пекмез, мамина маза. Једна цмиздрава плашљивица. Гледа како много мања деца од ње без страха скачу, врштите, циче. А она, ето, као дрвена мотка стоји ту непомична, искривљена, устрептала.

– То је тако једноставно – говори јој Вито. – Можда овако, на ноге, да, то је најједноставније. Покушај!

Док излази из воде, након што јој је показао тај скок, види да Ана и даље стоји на истом месту, мало отворених уста развучених у преплашен осмех. Разочарана сама собом, најрадије би да побегне, али остаје и даље и слуша шта јој Вито прича. Он се својски труди да је охрабри на скок, али то не успева и поред свега што чини. Не разуме баш зашто се толико плаши, али је упоран да је приволи да то учини. Скаче, испробава све врсте скокова, показује јој, али и даље ништа. Она му се и свиђа јер је лепа и скромна. Он би и даље с њом да се дружи, јер лето ће трајати још бар месец дана.

Узима је за руку, нежно, охрабрује да заједно скоче. Ана начини корак, два, па се укочи, ни ма-кац. Као прикована за камену риву. Стоји тако док је он држи и оклева, и би и не би. Жеља је велика колики и страх.

Време је да погурам своју причу, мисли писац и устаје. Потребан је само мали корак да она добије на лепоти.

– Ана – обраћа се писац чучнувши пред обоје – заиста нема потребе да се плашиш. Чим једном скочиш, страх ће нестати и нико те више неће моћи зауставити.

Она га гледа право у очи, и верује му и не верује.

– Идем и ја да скочим – наставља писац.

Његов скок је лош. Пљуснуо је невешто у море, веома смешно. Ана и Вито се смеју.

– Идемо сада заједно – каже писац хватајући их обоје за руке.

Осећа како се Ана кочи, застајкује, мора мало да је повуче, али ипак прилази ближе обали сва устрептала, узбуђена и раширених очију. Скачу, коначно, све троје. Писац не пушта Анину руку ни у води и већ тренутак касније на површини су.

Онда скачу Ана и Вито држећи се за руке. Онда Ана сама...

Ето моје приче, мисли писац. Ја овде више ни-сам потребан.

ДЕЧАК КОЈИ САМ МОЖДА БИО ЈА

Један дечак још трчи том ливадом. Никада није престао. Тај дечак крупних плавих очију и разбарушене косе, танковијаст, трчи босоног. Ливадом. Према реци. Испред њега граби зец кога је он подигао из високе траве, искачу скакавци, шарене бубе, птичице, лелујају лептири крила меких као дах...

Тај дечак сам можда ја. Пре много година.

– Бог с тобом, дете – каже бака. – Где ће ти душа?

– Како то мислиш? – питам је док ми мрси косу и привија на груди.

– Зашто не идеш као сав нормалан свет? Зашто стално јурцаш поред реке?

И онда ми даје чоколаду с лешницима, велику какву само она купује.

Исплати се трчати до моје баке.

Њена кућа је одмах поред реке и мени се она баш свиђа. С њеног трема, одмах ту испод, види се како вода мирно отиче низ долину, између зелених врба, поља обраслих кукурузима, ливада и варошких кућа, замичући доле далеко иза високог шумовитог брега. Тамо на средини љуљуска се један чамац и рибар у њему, миран као да је уснио. Наша

кућа је мало подаље од бакине, већа, с кровом на четири воде, на узвисини, у воћњаку у коме лети и у јесен стално дозрева неко ново воће. Када у корпи носим то воће за баку онда не трчим, него само брзо корачам. И поскакујем, повремено.

Понекада, на том путу, сретнем мог друга Цале. Тада се занесемо причајући, па готово и заборавим куда сам кренуо. Ако је воће у корпи, нема проблема. Али, ако је неко јело које је спремила и послала моја мама, још топло, с комадом хлеба печеног у купусовом листу, с најлепшом руменом корицом на свету, који мирише и који бака воли док је још млак, е, онда, није добро. Требало би да пожурим.

Међутим, Цале има нову причу. Он увек има неку причу, интересантну, загонетну, која голица. Можда их и измишља само због мене, знајући да му верујем. И док ми је прича очи му се цакле, а руке не мирују ни трен. Сав се унесе у те речи које роморе и везе ли везе.

– Заш ли да ће да обнове стару воденицу? – рече ми при једном таквом сусрету Цале. – Ону што плута на чамцима и причвршћену дебелим сајлама за обалу.

– Ма, дај!

– Рекао ми је то мој стриц. Већ су почели. Хоћеш ли да одемо да видиш како раде?

– Сада не могу – пренух се мислећи на храну у корпи, посебно на палачинке које нису добре кад одстоје.

– Онда сутра. Интересантно је – каже Цале на растанку.

Размишљао сам успут о тој воденици, усамљеној, заборављеној. Често смо с њеног улаза скакали у воду, али унутра нисмо могли. Била је закључана. Вирили смо између дасака назирјући шта има унутра, али тиме нисмо били задовољни. Ми бисмо да уђемо, да истражимо шта се ту крије, а не овако да само зиркамо у то што смо шкиљећи могли да наслутимо.

Тог дана код баке ме чекало ново изненађење. Кад банух у двориште само што ме не сруши једно веће чупаво штене, разиграно, умиљато. Никако се није одвајало од мене, пропињући се на задње ноге.

– Бако! – повиках радосно – откуд ти овај пас?

Бака стоји наслоњена на ограду трема и заго-
нетно се смеши.

– Сад ћеш тек имати с ким да трчиш, потрчко мали.

– Али откуд ти?

– Шта мислиш? Престара сам да не бих могла имати пса, је ли?

– Није то – легох по трави и пас ме одмах об-
грли шапама гурајући њушкицу према мом лицу.

– Само си ме изненадила. Одувек сам желео имати пса.

– Сад га имаш – сиђе бака с трема према нама.

– Сада га имамо кад они твоји нису хтели да га набаве.

– Која је ово врста?

– Коли – одговори бака. – Или Леси како ви то кажете.

– Аха – још више се обрадовах гледајући у издужену њушкицу и подигнути реп. – Баш је леп. Овако дугодлак.

– Тек ће да буде. Кад порасте. Видећеш.

– Ко ти га је дао?

– Дао! Па купила сам га. Не можеш баш све да добијеш џаба.

– А како ћемо га звати?

– Ти му дај име!

– Може ли Лаки?

– Лепо име.

Бака беше помало откачена, како је говорила мама.

– С њом никада ниси начисто. Она ће увек да те изненади и уради нешто што није у складу с њеним годинама. Ето, јуче је јахала коња. Где то има? А да падне, поломи се, куку нама...

– Будимо срећни док је још таква – одговарао је отац. – Важно је да је здрава. Такве Бог чува.

– Чува, све до једном. Стари људи с годинама заиста подетиње.

Бака није марила за све те приче. Она је живела по свом.

– Шта вас брига за мене! Живите ви свој живот, а мене оставите на миру. Таква сам, па шта!

Баш сам волео своју баку.

У јесен би ме позвала да беремо дуње. Имала их је неколико и увек су добро рађале. Много им се радовала.

– Хајде, душо бакина! – рекла би. – Данас ћемо брати дуње.

Пењао сам се на стабло, откидао дуњу по дуњу, бацао одозго у раширену бакину кецељу, а она би сваку пажљиво одлагала у корпу и поново чекала да спустим нову. Од њих је касније правила, увек сам у то, најукуснији џем на свету, сок и оне најкрупније ређала по орману, витрини, међу књиге, од чега је мирисала цела кућа. Беше то мали ритуал за који се бака дуго спремила, обилазећи и загледајући плодове и, чини ми се, само је она знала када су дуње дозреле и спремне за бербу.

Седи тако једном моја бака на обали реке, замишљена, одсутног погледа, заборавивши на удицу коју је забацила. Дођем, седнем поред ње, а она ништа. Не примећује ме. Или ми се само то чини. Риба гризе, пловак подрхтава, а бака не мари.

– Бако! – кажем. – Гризе!

– Нека, то није моја риба.
– Како није? – питам загледајући је у лице. – Свака је твоја која се закачи.
– Ова није. Мало сам одлутала. У мислима.
– А куда? – питам.
– Ех, у године које су сада твоје. Када бејаш девојчица.

Ћутимо мало обоје и гледамо на глатку и мирну површину реке. Замишљам своју баку у краткој сукњици, враголасту. Је ли то могуће, питам се.

– А јесам ли ти причала – одједном ће бака – јесам ли ти причала како сам била у логору?

– Логору! Каквом логору?

– Па, логору... у рату.

– Не ниси. Нисам знао да си била у неком логору.

– Била сам... као девојчица.

– Какав је био тај логор? – упитих знајући за неке страшне ствари из историје.

– Радни логор, на Сави. Сетила сам се једног мајора, Немца. Није знао ни реч да прозбори по нашки. Идемо ми једном тако да купимо сено, у колима нас неколико девојчица и дечака и Данка и ја запевамо. Ми лудице, певамо као да није рат. А тај мајор се узбуди и пита преводиоца шта се десило. Он каже да ми тако певамо. И он почне да пљешће рукама. После нас је често звао у команду и тражио да Данка и Зора певају. И сваки пут је пљескао ру-

кама, дарујући нас бомбонама и чоколадом коју ми до тада никада нисмо јеле. Онда смо једном виделе сузе у мајоровим очима. Одрастао човек, а плаче, било нам је чудно. Мора да се сетио некога тамо у Немачкој, можда својих кћери...

Трчим тако једном обалом са бакиним псом, мојим псом, јер сам сигуран да га је она купила само због мене, трчим и не обраћам пажњу ни на шта. Испод врба нагнутих над водом, на пешчаном спруду примећујем две разголићене девојчице, можда само мало старије од мене. Њихова тела су издужена а дуге косе немарно расуте. На очима им велике тамне наочаре. Застајем као укопан сакривен иза грма, а одмах поред мене седа Лаки. Он као да разуме. Тако паметно упире поглед у моје лице, мирује, чека, као да сам то тражио од њега. Не познајем те девојчице, а нешто ме вуче да посматрам њихова обнажена тела, глатка и осунчана. Буди ли се то у мени момчић који само што се није заљубио у неку девојчицу? Тада то не знам.

Не може ни то посматрање трајати у бескрај. Не дозвољава Лаки. Он би да трчи. Није ли ми га бака и купила за то? Њему је досадно и зато једним ав! тражи од мене да продужимо. Од тога се девојчице буде из летњег сањарења под сунцем и убрзано прекривају груди. Сад кад нас већ виде, ту је шта је.

– Хеј! – дозива једна. – Је ли то твој пас?

– Мој. У ствари бакин, али мој.

– Твој или бакин?

– Да, тако. Она га је купила за мене. Али је код ње.

– Леп је. Дођи до нас! Желимо га помиловати.

Идем. Једна се зове Невена, а друга Маша. Сада сам сигуран да су старије од мене. Седам поред на песак. Лаки улази у воду. Плива.

– Нисам ни знао да зна пливати.

– Пси то знају одмах. Урођено им је – поучи ме Невена.

– Ту живиш?

– Мало даље, на брегу. Бакина кућа је овде поред реке.

– Види како само има лепе плаве очи – рече Маша Невени гледајући ме право у лице. – Шије твог Срђана.

– Богме – осмехну се Невена. – Леп је као анђео.

Поцрвенех. Оне се са мношћем шале. Нисам навикао на то.

– А ви, откуд ви овде? – смогох снаге да окренем разговор.

– Свиђа нам се место. Откриле смо га недавно долазећи из вароши. И, тако, мислиле смо да нас овде неће наћи нико, кад ти.

– Случајно сам наишао...

– Да ти верујемо – смеши се Маша заразно шкиљећи испод расуте косе.

– Идем ја.

– Стани, де! Куд ћеш? Зар ти није лепо с нама?
– Мој пас као и ја воли да трчи – рекох гледајући како Лаки баш излази из воде стресајући капи које су прштале све до нас.

Остао сам још неко време, а онда продужио стално мислећи на те две старије девојчице, прелепих тела, заобљених груди, у купаћим костимима и схватајући како ми се необично свиђају. Тако је, некако у то време, почињало моје интересовање за цурице.

Када бих се истрчао и уморио, враћао сам се полако обалом према бакиној кући. Лаки, који сигурно није осећао умор као ја, корачао би полако уз мене. Сунце би се примицало западу и лагано се спуштао застор тишине. Љубичаста брда полако су обавијале сенке. Лаки је остајао код баке, а ја сам се пео на брег где су ме очекивали моји.

Бака спрема разне ђаконије, само да би мени угодила. Она једе мало, као птичица. А мене тера да једем што више.

– Мораш да порастеш и ојачаш – каже. – Видиш какав си. Као чачкалица.

Мени се не чини тако. Откако сам се загледао у једну Веронику, све више пазим на свој изглед. Ипак не могу да једем колико бака мисли да је потребно. После седим с њом у хладовини винове лозе на којој висе зрели гроздови и пијем хладну воду из крчага. Бака ме уверила да је вода најбоља

ако се држи у њему. Бешумни ветар мрси ми косу, бака ми прича увек неку нову причу коју има за мене. Обично то почиње: Јесам ли ти причала...?

– Одвезли су је у болницу – чујем ујутро тек што сам се пробудио како мама с балкона говори комшиници.

Још не схватам кога. Кад схватим да се ради о баки, у грудима осетим нешто као болне убоде оштрог сечива. Неки мутан и нејасан бол одједном ми се почео ширити с лева на десно. Скачем из кревета и јурим у приземље где затичем потиштене родитеље. На чистом небу као бескрајном огледалу видим како сунце изгрева и улива се у долину. Непојмљиво ми је да се баки могло догодити нешто. Она је увек била живахна и здрава. Да бих надвладао тај бол који ме у трен схрвао, јурим до бакине куће. Лаки седи на трему и сав радостан скаче на моје груди.

– Дођи, лепотане! – кажем са сузама у очима. – Бака ће се брзо вратити.

Видим бакин лик. Чини ми се да је ту на тераси, мало погнута у наслоњачи. Као да нешто шапуће побожно, као да се једва чујна молитва откида и допире с њених усана. Она се често моли за све нас. Сада је, мислим у себи, време да се ми молимо за њу.

Бака нас не препознаје. Лежи мирно до прозора у болничком кревету, загледана некуд у даљину. У њеним очима огледају се небо и крошња бора који

допире до другог спрата. Срце ми немирно туче а утроба веже у чвор.

– Бако! – шапућем и држим њену увелу руку, мало хладну.

Никакав одговор не допире.

Сахранили смо је крајем августа. Дотукли су ме звуци заљуљаних звона са цркве.

У предвечерје, док седим у дворишту бакине куће, Лаки јурца по травнатој дворишту које отац не стигне на време да покоси. Са измешаним мирисима јесени чини ми се да највише миришу жуте дуње. Оне су крупне као никада дотад. Сетно ми се отежале осмехују с повијених грана.

На столу је земљани крчаг. Празан.

Бака никада неће видети како за руку водим Веронику према њеној кући. Нити како је грлим у сенци стабала и утискујем прве пољупце у њеном дворишту. Нити како сам порастао, ојачао и заљубио се. И њој би можда рекла да треба да једе више, видећи је такву витку и лепу, али сам сигуран да је не би упоредила са чачкалицом. Бака је била пажљива и паметна.

Мрак се слива као густа растопљена смола. Отвара се велико звездано небо. Једна звезда као жишка с репом пада иза брега, ишчезавајући.

То је бака, кажем сам себи.

ПОКИСЛА ЖАЛФИЈА

Ветар који је дуноо из изненадне млаке кише, натерао нас је да потрчимо цветном ливадом према појати која се налазила на ивици шуме. Желели смо да се што пре нађемо унутра и тако спасимо од пљуска. Сјурили смо се према њој уз вриску, раштркани по ширини. Било нас је петнаестак, мени многи непознати, осим неколицине којима су се придружили остали. Тако је изненада прекинут наш излет на ливаду и брег где нам је Вељко објашњавао све што је знао о лековитом биљу које смо брали.

Испред мене је трчала једна плавокоса девојчица са сандалама у једној и убраном жалфијом баршунастих сребрнозелених листова, у другој руци. Њена мокра хаљина већ је била потпуно слепљена уз тело и натколенице. Успркос киши, весело се смејала и поскакивала. И остали су у рукама носили по стручак убраног биља, трчали и смејали се уз вику.

Вељка сам познавао већ дуго, још од првог разреда основне школе. Био је добре нарави, весео и заинтересован за многе ствари које мени

не би ни пале на памет. Висок, дуге косе, често ћутљив и мислима одсутан, као да и није био баш заинтересован за све то што се у друштву догађа око њега. Једном ме упознао са својим оцем, ситним и ниским човеком живих очију, светле ћелице и доброћудног осмеха. На трему њихове велике куће која је гледала према мору видео сам лесе на којима се сушило лековито биље. Вељко ми је објашњавао како је његов отац од када зна за себе заљубљен у лековито биље, да га стално бере и да зна све о њему. Тако се и он заинтересовао и почео и сам да одлази у поља или брда да га сакупља. Тог дана, на предлог наше наставнице, повео је нашу групу у брда и као прави зналац почео да нам објашњава оно што већина од нас није знала – која је биљка лековита, за шта је најкориснија, њен латински назив, на што смо ми само зачуђено трептали као кокоши на југовини.

– Жалфија или кадуља – говорио је Вељко подижући убрани стручак с плавољубичастим цветовима. – Њен латински назив је *Salvia officinalis*, вишегодишња је разграната биљка, цела врло ароматичног и својственог мириса.

Стојећи тако штркљаст, за главу виши од свих нас, деловао је као наш учитељ. И био је, јер ми готово ништа нисмо знали о томе. А он је сипао као из рукава нове податке за сваку од њих.

– Смиље – настављао је Вељко узимајући из руке ситне девојчице стручак који је убрала. – Вишегодишња је зељаста биљка распрострањена у нашим околним местима. Ова је биљка пријатног мириса и благотворног дејства на систем за варење.

Напоменуо је и њен латински назив, али од толико њих које сам чуо док је давао објашњења за сваку, све ми се помешало, а и иначе сам лако заборављао те замршене називе. Када је споменуо да су због лепоте мириса смиља девојчицама давали имена Смиља, Смиљана или Смиљка, једна девојчица је весело ускликнула:

– То сам ја!

Онда су облаци, који су куљали изнад нас долазећи из смера мора, почели да просипају крупне капи, дунуо је ветар и зачас се спустило невреме засипајући нас пљусковима. Ускоро, пре него што смо стигли до појате, киша нас је намочила до коже.

Били смо весели и не одвише љути на кишу, само су се девојчице бојале муња које су севале из ускомешаних облака. Стиснули смо се унутра у слободном простору где се налазило сено, и, ваљда, с кишом која је изненада дошла, оно нас је још јаче запљуснуло опојним мирисима.

Тада сам приметио да поред мене стоји девојчица са жалфијом. Кад су нам се погледи срели, видео сам да су њене очи као два тамноплава

језерца. Скренуо сам поглед с њених невеликих груди, стидљиво скупљених као две покисле птичице испод мокре хаљине. Као да је приметила то, осмехнула се и сама потом окренула главу на другу страну. Учинило ми се као да је благо руменило облило њене образе. Гледао сам тада у њене босе ноге, помало сметен, не знајући ни сам шта бих после њеног погледа из којег се излио сјај као мало воде из језера.

Вељко се није дао смести изненадном кишом. Наставио је и у појати да говори о лековитом биљу. О зови, метвици, мајчиној душици, босиљку, пелину, липи, камилици... о лечењу болести или очувању здравља, све више нас изненађујући својим знањем.

– Сакупљање лековитих биљака треба обављати по лепом и сунчаном времену – говорио је прелећући погледом преко нас.

– Баш – јави се девојчица до мене уз смех. – Као овај данашњи.

– Шта можемо – као да се правдао Вељко. – И то је природа. Надам се да смо данас нешто научили. И сам све ово знам захваљујући свом оцу који је велики заљубљеник у природу и лековито биље.

Настао је жамор, јер смо закључили да је Вељко завршио своју причу о лековитом биљу. Напољу је и даље лила киша, као да није мислила престати. Испред нас се простирала ливада, а у даљини, као

у измаглици, модро море. То је све што смо могли видети кроз широки отвор.

– Милица! – прену ме из размишљања глас девојчице с испруженом руком.

Изненади ме то, јер сам био погледа упртог у сиво небо, а када се окренух дочека ме доброћудно широки осмех.

– Ка–Милица – одговорих покушавајући да будем духовит и сам се зачудивши свом одговору.

– Штаааа...? – запита готово ми се уносећи у лице.

– Милица као камилица – покушах на брзину да јој објасним.

– А, тако! Лепо. Ко зна, можда су и моји мени дали име по њој.

– Лепо је.

– Јеси ли само чуо колико о свему томе зна Вељко?

– Мој друг. И отац му је такав и све је то научио од њега. Кућа им је пуна лековитог биља.

Тада је и киша почела да јењава. Ускоро су се пробиле сунчеве зраке, а након неколико часака небо се брзо избистрило и као да од свега малопређашњег није било ништа. Ни трага од кише, сунце сија, само крупне сребрнасте капи на дрвећу и трави блистају као звончићи и показују да је ту пролетео пљусак.

Изашли смо на ливаду ни не помишљајући да се упутимо кућама. Било је тек рано послеподне. Сада, после кише, још лепше и блиставије, са очишћеним ваздухом и птицама у гранама.

– Јеси ли за један круг? – упита ме Милица. – Ова ливада напросто мами.

– Свакако – дочеках питање обрадован урањајући поглед у два тамноплава језерца од очију. – Волим шетње... – И само то не додадох: с тако лепом девојчицом, али оћутах.

Кренули смо према средини ливаде гледајући како се и остали у паровима или групицама размилеше по њој. Очито се свима свиђало ово место на висоравни и надамак мора и нико није желео да га напусти прерано. А оно нас је мамило са свим тим зеленилом, прозачно и тајновито.

Али, тада, као прилепак, придружује нам се још једна девојчица.

– Милице! – дозва је она. – Могу ли с вама?

– Свакако, Нина – одговори она. – Дођи!

Упознах се и с њом.

А онда, ево и Вељка.

Па, шта могу. Не да ми се да останем сам с Милицом. Само да Вељко не почне са својим предавањима, мислим. И Нина с неком својом причом.

Идемо ливадом и размењујемо тек по коју реченицу. Какав леп дан после кише! Блистав као Миличине очи. Она не испушта жалфију из руку. Ни

сандале. Моје биље је у омањој торби коју носим преко рамена. Разврстао сам га у посебне кесице и има га много. Као и код Вељка. Нина је празних руку. Одећа нам је још мокра од кише, али се суши. Не смета нам то. Топло је.

Одједном, тргнуо нас је одушевљен Нинин глас.

– Жеж! – и сагиње се узимајући у руке сасвим малог жежа који се скупља у лоптицу.

– Још је веома мали – загледа га Вељко. – Тек је рођен. Сигурно их има још неколико у близини.

– Како знаш? – љубопитљива је Милица.

– Он све зна – покушавам да се нашалим.

– Знаш. Читао сам о томе. Видиш да су му бодље веома мале и мекане. Мајка у просеку рађа три до шест младих.

– Па, да! Уопште не боду – потврди Нина.

– Након шест недеља прве бодље ће му отпасти да би израсле нове, праве бодље.

Тада се и жежурко охрабрио и када га је Нина подигла, видели смо му њушкицу, трбух и прстиће на шапицама. Љупко створење у кога смо се напрасно заљубили.

– Они су углавном ноћне животиње, али овај је веома млад, неискусан и киша га је истерала из склоништа – рече Вељко.

– Како је сладак – одушевљавала се Милица. – А шта жежеви једу?

– Бубе, а нарочито су им омиљени црви.

– Где сада да нађемо црве? – запита Нина.

– Сачекајте! – рече Вељко и отрча према шуми.

Док смо се ми одушевљавали овим малим створом, додирујући му бодље, њушкицу и шапице, на што се он повремено скупљао у клупко, Вељко се већ враћао с дебелом трулом граном. Чучнули смо на траву и Вељко је вешто скинуо кору с гране испод које смо угледали црве који гмижу.

– Свака част! – рекох. – Ти си прави маг.

– Сад ћете видети – смирено ће Вељко узимајући међу прсте једног црва и приносећи га њушкици јежа. Наш лепотан наједном отвори уста и зграби црва, као праву посласицу. Девојчице весело цикнуше одушевљене тим његовим покретом. Вељко сачека да јежурко смаже целог црва, па му пружи новог. Понови се исто.

– Откуд он тако мали све то зна? – упита Милица. – Како зна за црва као омиљену посласицу?

– Урођено им је то. Као и код других животиња. Јесте ли видели како јагње трчи одмах да сиса чим се ојагни. На неки начин они то одмах знају.

Тада нам се придружи још неколико излетника привучени гласовима девојчица. Створио се одједном цели круг око јежурка. Онда се јави један дечак у близини и подиже још једног јежа кога је пронашао, па се група подели. Сада грана с црвима није била довољна, па неки отрчаше према шуми да донесу нове. Ми смо и даље били заокупљени

нашим жежурком кога је Нина пожелела да понесе кући.

– То не би било паметно – посаветова је Вељко.
– Њему је најбоље овде, у природи. Овде су са својим бодљама сигурни. Нигде аута, а у одбрани су добри борци.

Нина се снужди и спусти један пољубац на жежићеву главу. Чудно, он се не сави у клупко, као да је помислио да му пружамо новог црва.

Нина и Милица наизменично узимају жежа у руке, напросто се отимајући која ће га више мазити. А и он се одомаћио, ослободио, гледа нас док му се уносимо у лице. Већ је и црва понестало. Колико ли их може да потамани овај мали прождрљивац?

Ја опет све чешће гледам Милицу, блиставу од младости и лепоте. Њено тело је складно и витко, не мршаво. На себи има лепу хаљину на цветиће изнад колена, већ просушену и која лепо пада по њеном телу. Осушена коса у локнама додирује јој рамена, а очи светлуцају као капи после кише. Лепа је и сићушна Нина, и она би ми се могла свидети, али ја сам већ помало загледан у Милицу и њена близина ме узбуђује. Све ми се чини да ју је неко провиђење послало у ову организовану бербу лековитог биља коју је предложила наша разредница сазнавши за Вељкову страст. Она је била пуна хвале за њега и волела га је више од свих нас ученика.

А и сам Вељко је био мало чудо. Шта тај све није знао. За њега од петице није било мање оцене.

Милица трепери као лист брезе у мом оку. Начас ми је нестваран тренутак у њеној близини и као да ту не постоје још Вељко и Нина. Они су још заокупљени малим јежурком док нас двоје корачамо мало испред њих. Ноге су нам мокре. Мала измаглица лелуја понад трава извијајући се према шуми. Мирише пољско цвеће и лето које зри.

Сазнајем да Милица живи у суседном месту и да се групи придружила на Нинин наговор. Нина је из нашег места, али из друге школе. Нину је на излет позвао неко од мојих познаника. Захвалан сам јој због Милице.

На све начине покушавам да задобијем Миличину пажњу. Можда причам и превише, али она ме пажљиво слуша и стално се осмехује. Мало смо поодмакли од Нине и Вељка. Мора да је већ схватила колико ми се свиђа, али, на неки начин остаје загонетна, јер не могу да оценим да ли јој се свиђам. Е, где је сад мој стриц Раде који ме подучавао како да се понашам према девојчицама које ми се свиђају? Да је ту у близини, некако чаробан и невидљив, па да ми дошапне неколико паметних савета, колико би ми то значило. Уверен сам да је са мном све у реду, да не претерујем, да ћу освојити срце ове лепе девојчице. И све сам више уверен да сам на добром

путу. Сав сам занесен и топло ми је око срца, као што је топао овај дан после кише, блистав и светао.

Онда Вељко предлаже да кренемо кући и сви почињу да се окупљају. Не одвајам се од Милице, а чини ми се да је и њој драго што сам ту поред ње. Лагано се спуштамо низ брежуљке. Већ видимо кровове наших кућа у насељу, развучене у благом луку уз морску обалу, некако умањене док их гледамо с брда.

– Тамо – показујем руком Милици – у близини црквеног звоника је моја кућа.

– Знам – каже она равнодушно.

– Како знаш? – питам зачуђено опет гледајући у дубину њених зеница. – Како знаш где је моја кућа?

– Ех, ти ме се не сећаш – каже смејући се. – Већ смо се срели, само даво.

– Када? Како?

– Брао си нам трешње у твом дворишту и додавао преко ограде када сам била код рођакиње Саре. Тада се нисмо упознали.

Ах, тако! Сетио сам се. Било је то баш давно. У Сарином дворишту окупило се једном неколико девојчица, када ме је она позвала и замолила да им наберем трешње које су управо дозревале. Крупне и црвене, на гранама које су се савијале од рода, лако и брзо сам их набрао са земље и пружио преко ограде која је раздвајала наше куће. Тада међу њима нисам запазио Милицу, или ми она ни по

чему није привукла већу пажњу од осталих девојчица. Ни осталих се не сећам, осим Саре која ми је била комшиница и с којом сам се виђао сваки дан. На тај догађај сам био потпуно заборавио. Сада ме Милица подсећа и прича неке детаље који су и даље бледи, али постају јаснији израњајући из дубине. Из њене приче као да наслућујем разочарање што је тада нисам запазио. Она се мене добро сећа. Како да нисам запазио боју њених очију? Како да нисам видео ова два тамноплава језерца која светле? Мора да је ова мршавица тада била не приметни девојчурак који је у међувремену стасао у праву девојку. Као што је и Сара сада права девојка, заобљена и лепа. Оне се тако изненада заокруже и набујају са сваким пролећем, процветају као раскошни цветови и привуку нашу пажњу. А као јуче, биле су то клинке које нисмо запажали. Оне које развлаче жваке и стално брбљају, незаинтересоване за нас дечаке, као и ми за њих уосталом и тада. А где сада ову лепотицу која својим изгледом плени и привлачи погледе. Ко да је не запази? У њеном изгледу је нешто божанско, нешто анђеоско.

Већ сам поверовао како сам срео девојчицу у коју сам се заљубио и која ми узвраћа пажњу. Имати такву девојчицу била би велика срећа за мене. Сав срећан нисам ни приметио како смо све ближе магистралном путу. Примичемо се мору и насељу.

Кроз главу ми пролете како ће Милица да оде лево, а ја десно, како ћемо се растати.

Сада је време да је замолим за број телефона, мислим. Да јој предложим нови сусрет. Сав радостан и испуњен драгошћу треперим око ње као лептир. Она је драга, лепа, насмејана.

Већ смо стигли на магистралу. Неколико паркираних аутомобила стоји уз ивицу. То су неки родитељи дошли да повезу девојчице и дечаке кућама како не би пешачили далеко.

– Е, време је да се растанемо! – рече Милица. – Тамо ме чека мој дечко.

Пружи ми руку, нежну и топлу, осмехну се и просу мало сјаја из својих лепих очију.

– Ћао!

И већ је трчала према аутомобилу. Часак касније видим како пада у загрљај једном дечаку, подижући и савијајући једну ногу у колену.

Стојим на месту и осећам како се брда љуљају изнад мене. И море тамноплаво као Миличине очи изгледа некако сетно, тек мало намрешкано.

КРЧАГ

Средином августа, у предвечерје, Вељков деда износи глинени крчаг и спушта га на сто од храстових облица, за којим седимо на дворишту, у хладу испод винове лозе. У њему је хладна изворска вода која тече недалеко од колибе, бистра и веома питка. Он је доноси сваки пут, не више од тог крчага, како би увек била свежа. Већ смо навикли да нас тако дочекује, као да нам нуди најскупље пиће. У чашама она ствара сребрнасту измаглицу, а на крчагу, с вањске стране, росу. Ту је и чинијица јагода које деда сам узгаја, плевни и залива. И оне су свеже, здраве и крупне.

Бешумни ветрић који долази из винограда, смештеног на падини високог брда, запљускује нас на махове и тако чини наш одмор угодним. Задихали смо се идући узбрдо и предах нам баш добро долази. Спарушци жуте траве у бокорима погнути су уз стазу која иде према колиби, а с леве и десне стране су редови с трсовима, уредно обрађени и пуни гроздова.

Вељков деда је чио старчић у фармеркама и карираној кошуљи из које му штрче коврцаве длаци-

це. Лице је уредно избријано, осмехнуто, а глатка ћелица му светли на сунцу. На ногама носи сандале без чарапа. Руке су му огрубеле од рада, али снажне и уредне.

– Где сте, ћућуриликани? – дочекује нас сваки пут срдачно уз осмех када му дођомо у посету, доносећи јело и друге ситнице.

– Ту смо, деда – каже Вељко. – Мајка ти је послала штрудлу од јабука и преобуку, а отац каже да дођеш кући.

– Зашто? – с малим чуђењем пита деда. – Пожелели су ме се?

– Отац каже да нема потребе да чуваш виноград. Нико ништа не краде...

– Он ће да ми каже! Шта он зна? Сигурно се и даље излежава, ленштина. А лубенице и диње? Њих је најлакше однети.

– Непотребно је да се мучиш.

– Мучим!? Овде имам све што ми треба. И више од тога. Ви то не можете схватити.

Тако се обично завршава разговор при сусрету. Вељко не убеђује даље. Седимо и једемо јагоде. На врху дрвета пева птица коју не видимо. У даљини се плаве висока брда, са виноградима и шумовита. Раштркане малене колибе и викендице чуче међу њима. Та слика брда понад града усеца се у поглед.

– Долазила је Маша – рече деда кад завршисмо с јагодама. – Тражила те. Овде.

Вељка обли руменило, погледа деду, али не рече ништа.

– Магаре једно! – поново ће деда. – Такво лепо и чедно створење још нисам видео, а ти си је због нечега наљутио.

– Нисам ја крив – правдао се Вељко. – Био је то неспоразум.

– У твојим годинама за таквом сукњицом ја бих ишао на крај света.

– Она се наљутила без разлога...

– Да ти верујем!?

Маша, најлепша девојчица из нашег разреда, била је Вељкова девојка. Сви су то знали, у школи и у граду. Дружили су се од малих ногу. Увек су били нераздвојни. Вељко висок, она мала и крхка, тиха, стално повучена у себе. Имала је очи боје бадема, умилне док вас гледа. Живела је само с мајком, након што их је отац оставио и отишао с неком другом женом. Куће су нам биле мало подаље једна од друге, али сам је често сусретао. Да није била Вељкова девојка сигурно бих се и сам заљубио у њу. Напросто у такву цуру свако би се загледао. Често је с њим долазила код деде.

– И – не отрпи Вељко да не упита деду – шта је рекла?

– Шта је рекла!? Нека ти сама каже, магаре.

Вељко обори главу, постиђен.

– Појели смо заједно дињу. Воли диње. Мало причали и када те није нашла отишла је покуњено – рече деда након што смо мало ћутали.

А то због чега се Вељко наљутио на Машу било ми је познато. Сигуран сам да није било никаквог оправданог разлога за то. Облетали су је многи дечаци, а она је била незаинтересована за све осим за Вељка, увек уз њега. На школској приредби поводом дана школе, прекрасна у лепршавој хаљини боје мака, није могла да одбије један плес с Јанком који је важио за грубијана. Вељка тренутно ту није било, а Јанко је знао бити баш груб. Ништа посебно, један плес и ништа више. Када се Вељко појавио и на подијуму видео Машу како плеше с Јанком, једноставно се окренуо и отишао.

Повикао сам за њим:

– Стани, бленто! Није то што мислиш.

Било је касно за убеђивање. Као убоден шилом, Вељко се удаљио и није се вратио до завршетка забаве. Маша је кући пошла са многим, потиштена, тужна. Морао сам јој рећи шта се десило и зашто је Вељко отишао. Загрлио сам је на растанку и обећао да ћу разговарати с њим. Али, касније, када сам га срео, ништа нису значиле моје речи. Блесан је остао тврд као орах. Никакво убеђивање није користио. Знао сам да и сам пати, али је остао неумољив на предлог да оде до Маше и да јој се извини. Мали

црв љубоморе почео је да га нагриза. Таквог Вељка нисам познавао.

Тада, док смо седели с дедом, знам да је горео од жеље да од њега сазна још понешто, али деда је био завршио разговор о Маши. Устао је и отишао, а нас двојица смо остали и даље да седимо у хладовини. Вечерње сенке почеле су да се издужују, ваздух је постајао угоднији, беше тихо. Баш лепо место, увек сам тако мислио. Могао сам да разумем Вељковог деду.

– Сам је овде као пустињак – говори Вељко тражећи га погледом. – Без телевизије, радија, новина... Ништа му не треба. Ништа га не интересује осим овог места. Ради и лута по брдима. Онда седи у столици за љуљање и гледа с терасе у долину. Седи и ћути сатима.

– Он зна шта ради.

– Ђавола зна! Овде нема оно што би имао код нас. Не одговара му кућа и стан који има у њој. Само зими, у касну јесен, спусти се доле и остаје до пролећа, а сваки топлији дан искористи да дође овамо.

– Мени је то прихватљиво.

Тада, у тренутку непажње, док је млатарео рукама објашњавајући ми зашто се не слаже са мном, Вељко је закачио крчаг који је полетео на земљу. Распао се у парампарчад, на што је поскочио и

укоченог погледа гледао у земљу не верујући шта је учинио. Тада смо приметили како се деда враћа.

– Магаре, те магаре једно! – рече деда видећи делове крчага. – Шта се риташ.

– Купићу ти други – тихо промрмља Вељко.

– Овакав нећеш наћи. Стар је више од осамдесет година.

– Видео сам сличан на пијаци – тапшао је Вељко деду по леђима. – Не брини, већ сутра ћу ти донети нови.

– Магаре, те магаре једно... – понављао је стално деда жалећи за крчагом.

Након што смо неколико тренутака сви ћутали, Вељко сможе снаге да проговори:

– Идемо ми сада, деда...

– Идите! – рече деда као да је желео да што пре остане сам.

Спуштали смо се с брда у сумрак. Прве звезде искакале су по небеском своду.

Код куће нас је чекало изненађење. У Вељковом дворишту затекли смо Машину маму. Њему није било јасно шта она ту ради, јер никада раније није долазила у њихову кућу. Вељко је гледао с неверицом у њу ништа не схватајући, час у њу, час у забринуто лице његове мајке.

– Маша је у болници – рече она.

– Зато сам дошла – рече Машина мама. – Молим те да одеш до ње.

– Како? – узбуђено упита Вељко. – Шта јој се догодило?

– Ни доктори још не знају шта јој је. Можда није ништа озбиљно. Само ћути и потиштена је, не једе...

– Пођи са мном – замоли ме Вељко. – Идемо одмах.

Осврћући се поздравих Вељкову и Машину маму и кренух убрзано за њим. Он је већ грабио дугим ногама низ улицу. Онако кракат и мало погурен личио ми је на неког старијег него што је био. Готово да сам га једва стизао.

– Куда? – строго нас заустави портир на улазу у болницу.

– Наша пријатељица је овде – рече Вељко. – Дошли смо да је видимо.

– Сада је то немогуће – одговори портир. – Посете су само када је време за то. Дођите сутра по подне.

– Али... – завапи Вељко.

– Нема али. Слушајте шта сам вам рекао.

Видесмо да с овим човеком ништа нећемо постићи, али и пре него што сам могао да схватим шта Вељко смера, поново кренух за њим. Он је већ убрзано грабио уз болничку ограду према парку.

– Стани, куда ћеш? – дозвах га.

– Дођи! Прескочићемо ограду – рече Вељко.

Тражили смо погодно место осматрајући дрвеће и неку грану која би се надносила на ограду, али не нађосмо ништа слично. Тапкали смо кроз мрак уз слабо светло које је дотицало с улице, спотичући се о суве гране које су крцкале под нашим ногама.

– Овако ћемо – рече Вељко. – Попни се на моја рамена, подићи ћу те на ограду. Онда ћеш ти мене узвући.

Мало теже нам је то ишло, али смо ипак успели. Часак касније скочили смо у болничко двориште. Брзо смо стигли до прве дугачке зграде, не знајући где бисмо могли наћи Машу. Ушли смо унутра, задихани, и кренули дугим ходником. Сретали смо понеког болесника кога нисмо ништа питали. Онда се, отварајући једна врата, пред нама појави човек у белом мантилу.

– Шта вас двојица ту тражите? – обрати нам се он гледајући нас с неповерењем.

Ми ћутимо обојица.

– Аха, схватам – рече он доброћудно. – Тражите некога.

– Да – збрза Вељко. – Нашу пријатељицу. Данас је примљена негде овде.

– Па што не дођосте када је време посета?

– Нисмо ни знали да је у болници. Тек вечерас смо чули.

– А како се зове ваша пријатељица?

Вељко му рече Машино име и презиме.

– Сачекајте ту – рече човек у белом одлазећи низ ходник.

– Добар неки човек – обрадовано ће Вељко.

– Добро је да нас није избацио – додадох седајући на столицу уза зид.

Након неколико минута угледали смо га како се одмереним кораком враћа према нама.

– Туђуриликани – обрати нам се кад приђе – она је у другој згради. Пођите за мном.

– Чуј – прошапута Вељко док смо ишли иза њега. – Он нам се обратио као мој деда.

Ускоро смо се нашли у суседној згради, у готово истој као оној у којој смо већ били. Попели смо се на спрат и продужили низ ходник.

– Сестро Јелена, одведите ову двојицу момчина у собу 125. Кад су се већ ушуљали кроз неку рупу.

– Да, докторе Перићу. Ви сте вечерас дежурни?

– Јесам. И нека не остану дуго.

Сестра се осмехну, пођосмо за њом задовољно пратећи доктора који се већ враћао назад.

– Душа од човека – рече сестра уводећи нас у собу.

На крвету до прозора угледасмо Машу. Учини ми се још мања и крхкија у белој спаваћици. Лице јој беше бледо, али када нас угледа, радостан смешак озари јој лице. Када приђосмо њеном крвету, приметих две сузе у њеним очима. Вељко је загли а

ја не могах да не окренем главу према прозору. Након поздрава изашао сам на ходник остављајући их насамо.

Већ сутрадан Маша је изашла из болнице. Није јој било ништа.

– Никада нећу схватити те жене – рекао је Вељко важно.

Само сам се насмејао и потапшао га по рамену.

Онда смо Маша, Вељко и ја ишли да купимо нови крчаг за деду. Пијаца у вароши за такве ствари одржавала се сваког четвртка. Из удаљених места људи су довозили и нудили разне ствари. Шта се све ту није могло наћи. Грнчарија, метле од брезових грана и сирка, сепети и корпе од пружа, ама све што се пожели.

– Крчаг иде на воду док се не разбије – смејала се Маша. – Знам колико је значео твом деди. И сама сам пила воду из њега. Ред је да му купиш други.

– Хоћу. Само да га нађем.

– Баш је био леп с оном извијеном ручком. Штета што се разбио.

Имали смо среће. Стари грнчар, ваљда последњи у том занату који је долазио на пијаци, имао је доста ваза за цвеће, ћупова, посуда за кување с поклопцима и само неколико крчага разних величина, лепо извајаних, с витким дршкама и пипцима.

– Не могу да се одлучим – двоумио се Вељко. – Мислим да је био овакве величине.

Подигао је крчаг и загледао га са свих страна. А крчази су заиста били леви, са шарама у боји, да им човек једноставно не може одолети. Купили смо три. Вељко за деду највећи, Маша за себе мањи, а ја најмањи.

Деда нас је дочекао радостан. Када нас је видео заједно с Машом лицем му се разлио осмех задовољства. Одмах је схватио да су његове речи позитивно деловале на Вељка. Он је Машу посебно ценио због њене смерности и уредности и стално је то истицао.

– Што се не угледате на њу – говорио нам је. – Такви треба да будете.

А када је из кесе изронио крчаг, деда само што није проплакао. Узео га је, подигао увис и дуго окретао, загледајући са свих страна. Видело се да му се свиђа јер му осмех није престајао да титра на лицу.

– Купили смо Маша и ја и по један за себе – рекох.

– Паметно – обрадован ће деда. – Могу ли да их видим?

– Наравно – одговорих и извадих из кесе онај свој најмањи.

Поновило се исто. Деда га је љубопитљиво вртео у руци као најдрагоценију ствар. Дивећи се

свакој шари и облику. Онда му је Маша пружила свој и деда их је на крају све поставио на сто и дуго посматрао.

– Ето – рече на крају задовољно. – Има још старих мајстора који воле такве ствари. Баш лепо.

Вељко је отишао до извора и брзо се вратио с пуним крчагом воде.

НЕЖНЕ ГОДИНЕ

На крају града, преко пруге, крај бистре зелене реке, на ливади с разнобојним пољским цвећем и црвеним маковима уз насип, изненада је пред Стефана истрчала непозната девојчица. Застали су збуњени обоје, за тренутак се погледали, а онда је она, са загонетним осмехом на чаробном лицу отрчала даље, остављајући га збуњеног да стоји. Њему се учинило да је она само пролебдела поред њега, у прекрасној хаљиници, босонога, лепршава, готово не дотичући тло и изгубила се између миришљавих стабала у дубини улице липа. Збуњено је стајао и даље гледајући у смеру куда је девојчица нестала, тражећи је погледом међу ретким пролазницима, питајући се: је ли то био само сан или је та прекрасна мала вила која је стигла ниоткуда стварно малопре била ту. Такву прекрасну девојчицу Стефан до тада никада није видео, са крупним зеленим очима и косом боје меда.

Био је јуни, најлепши месец у граду, месец када цели квартал опојно мирише на липов цват, нарочито у топле вечери, угодне звездане ноћи,

али и у прозачна јутра. Месец у коме дувају неки млади ветрови из равнице најављујући дуго топло лето. Месец који у људима буди наду, неку унутрашњу срећу и мир. Тај градић, боље речено овећа варош, био је чудесно дражесан. Простирао се на обалама тихе реке, с леве стране у равници, с неколико малих шорова и разбацаних усамљених кућа, а с десне већим делом пењући се на брежуљке, благе и заобљене, обрасле зеленилом и најлепшом улицом - улицом липа. Тај љупки градић, у ствари, чинило је оно што се налазило на десној страни, с неколико интересантних старих улица које су се благо спуштале према реци, са великим црквеним звоником, трговинама, школама и једним биоскопом.

Стефан је волео у предвечерје, и не само тада, сатима седети на обали реке и пецати. А када би се ројеви звезда почели качити по модром небу, упућивао се преко ливаде, кроз високу траву и пољско цвеће, па преко пруге и насипа у улицу липа где се налазила његова кућа. Познавао је град као свој џеп и све људе у њему, зато му је и био загонетан сусрет с неопознатом девојчицом.

– Ко је она? – запитао се наглас. – Како то да је до сада нисам видео?

Исто вече неколико пута је с друштвом укрут прошетао корзом, упорно тражећи девојчицу с реке. Ње није било. Претражио је погледом сваку

групицу оних који стоје или седе по клупама или зидићима. Завирио на неколико тераса, прошао парком касније сам, али ништа. Није је било. Већ је помислио да је тај сусрет с њом био само сан.

Десетак следећих дана Стефан је упорно тражио непознату девојчицу, распитивао се код пријатеља да ли ју је неко приметио у граду, али без успеха. Нико ништа није знао. Чак су га пријатељи помало почели и задириковати.

– Ромео, а како је изгледала та твоја тајанствена лепотица? – питали су га. – Умеш ли ти, тетребе, бар да је опишеш?

– Била је прелепа – одговарао је кратко.

– То није довољно. Какво је имала лице, косу...? – запиткивао је његов другар Лука. – Опиши је мало боље. Можда смо је негде приметили, па да ти помогнемо.

– Била је као анђеол, Лук - одговарао је Стефан. – Имала је дугу златастоплаву косу, крупне зелене очи, била је босонога...

– Ха, нисмо је видели, другар – додавао је Никола. – Тражи даље кад ти је толико стало.

И он ју је и даље повремено тражио свуда по граду. Знатижељно, упорно, љубопитљиво. Еј те луде нежне године. Магареће.

Онда му се догодило нешто слично.

Једног дана док је стајао на обали и мењао мамце на удицама у меку земљу пободених рибарских

штапова, изненада, када се најмање надао томе, угледао ју је опет. Трчала је преко цветне ливаде уз реку и насип према Творници текстила, танковита, лепршава на поветарцу, у некој новој црвенкастој хаљини са белим појасом и златном копчом. Приметио је како хаљина доле при шаву поруба има један шири бели део, затим мало ужи црвени, па опет уски бели, а остало све црвено, кратке рукаве са исто тако белим тракама на крају, и како лепо лепрша на ветру као и њена коса. Трава је била висока, до колена, за косидбу, пуна цветова, буба и лептирова. Њене ноге са шареним доколеницама тако су лако дотицале земљу, па је изгледало као да лебди изнад тог шареног ливадског ћилима. Њему се учинило, у том тренутку заноса, да се све испред ње покорно миче, и биље и животиње, цели свет, само да јој направи што слободнији пут. И као да се све у том тренутку окренуло наглавачке: ливада, зграде, високи фабрички димњак, зелене крошње стабала, река, чак и плаво небо са Сунцем, само је она била у нормалном положају - усправна, љупка и помало нестварна.

А све је трајало тако кратко. Стефан је опет стајао непомично, помало изгубљено, затечен тим тренутком, неспреман да учини било шта. Та љупка девојчица појавила се тако изненада, ниоткуд, тихо. И док је трчала поред њега, мало подаље,

он је готово несвесно успео само да довикне једно полугласно:

– Хеј!

Девојчица се полако окренула, опет чаробно насмешила, благо махнула руком и продужила да трчи. Гледао је за њом и дивио се тој слици, а срце му је стало узбуђено да лупа. Када се њена витка фигура на крају изгубила доле код фабричког круга, њему је било жао што и сам није потрчао за њом. Погледао је затим у осунчано небо, па у реку и ливаду, након чега му се све око њега учинило некако лепше, кристално чистије, али и тише. Осећао је како се све враћа у нормалан положај, али и да нешто недостаје. Нека ватрица тињала му је у срцу и био је свестан да је то због девојчице златасте косе у црвеној хаљини која је као најлепши пролећни лептир управо пролебдела ливадом поред реке.

– Видео сам је поново, Лук – поверио се Стефан свом најбољем другару. – Опет...

– Где си је видео? – знатижељно га је прекинуо Лука.

– На ливади. На ливади поред реке где обично пецам.

– И?

– Ништа. Пројурила је као ветар. Уопште се нисам снашао.

– Како? Зашто је ниси зовнуо?

– Јесам. Касно. Само је махнула руком и наставила даље. Као да тренира трчање.

– Можда. Али видим да си се ти заталамбао у ту своју златокосу, другар.

– Ма, не. Нешто ме тера да сазнам ко је она – слага Стефан.

– Није то ни лоше. Заљубљен си у непознату. А можда си све то само сањао. У нашим годинама каже ујак Раде...

– Ма нисам сањао. Готово сам сигуран да није из нашег града. Некоме је дошла у посету.

– Не знам. Али се надам да ће те то проћи – тешио га је Лука. – У нашим нежним годинама каже ујак Раде...

– Ма бежи и ти и твој ујак Раде – љутито одбруси Стефан и продужи низ тротоар дубоко удишући мирис липа.

Опет су се низали дани и ноћи, ближио се крај јуна, а Стефан је и даље долазио на реку надајући се да ће поново угледати тајновиту девојчицу. Али ње није било. Већ је безброј пута помислио како се међусобно мимоилазе: док она можда трчи поред реке, он је на другом месту, док он пеца и стоји замишљен на обали, она је у граду. Више се није распитивао за њу. Све је чувао у свом узбурканом срцу, као неку мајушну меку и топлу птичицу, осећајући како га она голица. Нема бољег скровишта од људског срца. И даље је по граду

потајно у сваком погледу тражио њене очи, испод сваке златастоплаве косе њен љупки лик.

Ено је, чинило му се док је корачао улицом иза групице девојчица и гледао у неку златастоплаву косу, то је она. То је њена фигура, гипки ход срне, црвенкаста хаљина, шарене доколенице... Еј, па шта је овим девојчицама ове године? Каква је сада ово мода? Откуда одједном толико црвенкастих хаљина и шарених доколеница? Зар се све морају облачити исто или слично?

Онда је с дечацима навече седео на каменом зидићу парка гледајући у поворку шетача на корзу која је лагано пролазила улицом горе и исто се тако полако враћала назад.

„Зар та девојчица стално негде трчи?“, размишљао је Стефан. „Зар и она нема потребу као друге девојчице да прошета корзом и да се покаже?“

– Хеј, Ромео, нађе ли ти ту своју златокосу? – задиркивао га је Синиша.

– Ма пусти ме. Не интересује ме више – лагао је Стефан.

– Можда си све умислио – додао је Нешо. – А можда је накратко боравила овде код неког и већ отпутовала.

– Биће ипак да је његова песничка душа све то уобразила. Каква тајновита девојчица кад познајемо сваки цвет у нашем врту – додао је Лука.

– Пусти ти њих, другар – јавио се Никола. – И сањај, брате. Шта има лепше од сна.

– Шта даш да ти откријем ко је и где је она? – шалио се Сениша. – Верујеш?

– Не, ништа ти не верујем. Поготово теби. И пустите ме.

Те последње јунске вечери биле су посебно лепе у граду. Топле, с мирисом липа, с много младих тек стасалих девојчица, које су сваке године након оштрих зима одбацивале своју зимску гардеробу и као најлепши цветови процветавале у лаганим хаљинама и кратким сукњицама. Све лепша од лепше. Насмејане, веселе, брбљиве, као свака младост.

И, опет, једног поподнева, возећи се насипом својим новим бициклом, Стефан је угледао непознату девојчицу. Средином реке, узводно, пловио је чамац. Она је стајала на прамцу док је непознати мушкарац равномерним покретима веслао. Река је била мирна, са тек приметним ветром, па, ипак, њена коса и хаљиница лагано су лепршале. Није могло бити грешке - то је била она, мада је чамац био подалеко од обале.

Зауставио је бицикл и нетремице пратио њихово кретање. А када је чамац мало одмакао напред, он је возећи се на бициклу почео да их прати. Промицала су стабла врба и топола, летеле преплашене птице, неки пас је претрчао насип,

дечаци су шутали лопту на ливади, али Стефан је видео само чамац и загонетну девојчицу на њему. Она је и даље стајала мирно, очито уживајући у томе, јер ни једном није погледала ни лево ни десно.

Одједном је чамац застао. И Стефан је спустио ноге на земљу опкорачивши бицикл. Девојчица је и даље као сфинга стајала на прамцу чамца. Онда се зачуо звук мотора. Проклети мотори. Човек је укључио мотор и чамац је великом брзином почео да реже зелену реку и граби напред. Стефан је брзо почео да okreће педале, свом снагом, све брже и брже. Видео је како се девојчица спушта и седа на врх чамца, како се њена коса таласа на ветру и како чамац све већом брзином одмиче према северу. Био је све даље и даље, све мањи...

Стефан се немоћно спусти на земљу и леже на леђа. Био је сав мокар од зноја. Неки велики шарени лептир заигра му око главе, у дубини неба примети како је готово на месту лебдела нека птица широких крила, док су се у пољу чули гласови дечака. Звук чамца се изгубио што је значило да је био веома далеко. Опет није срео и упознао девојчицу.

– Где си био? – довикнуо му је Лука при повратку.

– На реци. Возио сам се мало насипом.

– Тражио вилу?

Стефан само одмахну руком и убрза бициклом низ улицу.

Прошао је цели јули, дошао и август, врео, помало тих. Град је некако опустео и постао утишан у сваком погледу. Само је река оживела јер се на њу спустио цели град и свако жељан освежења у њеној чистој води.

– Стефане! - зачуо је једног дана пре него што је стигао с обале да скочи у дубоки вир.

Окренуо се и угледао Николину.

– Николина!!! – обрадовао се Стефан. – Откуда ти ту? Зар ниси у Паризу?

– Нисам већ дуго. Око два месеца. Спремам испите овде код куће.

– Како то да те нисам срео?

– Имала сам много обавеза, а нисам стално ни била у граду. Седи мало с нама.

Сео је у траву поред ње и неколико девојака. Све су биле много старије од њега, студенткиње. Једна од њих разгледала је неке фотографије враћајући једну по једну у кутију. Његову пажњу одједном је привукла фотографија с реком и чамцем.

– Извините, да ли могу да погледам ту фотографију коју држите? – замолио је девојку.

– Наравно – одговорила је она погледавши га знатижељно.

Узео је фотографију и остао без речи. На њој су били река, чамац, на чамцу девојчица у црвенкастој хаљиници с белим обрубом и великом златном копчом, златасте косе, насмејана, раширених руку, као да га дозива и пркоси.

– Ко је ово? – упитао је узбуђено.

Јавила се једна девојка са лепом плавом косом гледајући га право у очи.

– Симона, моја сестрична.

– Свиђа ти се? – упитала је Николина са загонетним осмехом на уснама. – Познајем је. Била је ту с нама цели јуни и половину јула.

– Сада је на мору – додала је девојка.

– А где живи она? – упитао је Стефан не дижући поглед с фотографија које је све брже прегледао и са којих га је гледало прекрасно Симонино лице.

– У Паризу, наравно. И ја тамо студирам.

Није више проговорио ништа. Ни чуо. Само је и даље гледао фотографије, све пажљивије, спорије, у круг.

А са сваке од њих гледале су га прекрасне Симонине очи.

ЈОВИЦА ЂУРЂИЋ рођен је 1949. у Глоговици, у близини Дервенте и Добоја, Република Српска. Објавио је више књига песама и прозе, од којих су деци намењене:

САНАК СКЛОПИОЧИЋ, приче за децу, *Ойлокар Кершовани*, Ријека, 1983.,

КАКО ВОЛИМ АНУ, песме за децу, *Издавачки центар Ријека*, 1983.,

ЖИРАФА ЖЕРАЛДИНА, песме за децу, прво издање *Ars Poetica*, Београд, 2005., а друго 2006. године,

СИМОНИНЕ ОЧИ, приче за децу, прво издање, *Bookland*, Београд, 2006., друго издање *Ars Poetica*, Београд, 2006. године,

ЛЕПО ЈЕ БИТИ КОД КУЋЕ, песме за децу, *Bookland*, Београд, 2008., друго издање *Ars Poetica*, Београд, 2008.

КАЛИНА И МОРСКИ КОЊИЦ, приче за децу, *Ars Poetica*, Београд, 2010.

ЛЕТО БЕЗ ВЕРОНИКЕ, приче и песме за децу, *Bookland*, Београд, 2011.

УКУС ПРВИХ ПОЉУБАЦА, роман за децу, *Bookland*, Београд, 2014. и

КАЈСИЈЕ ЗА ХАНУ, роман за децу, *Bookland*, Београд, 2015.

Двоструки је добитник награде „Drago Gervais” (Жерве) Ријека. Добитник је и Златне значке Културно-просветне заједнице Србије, као и других награда на разним конкурсима и такмичењима. Заступљен је у више антологија и избора поезије.

poezija@mac.com   www.jovicadjurdjic.com

САДРЖАЈ

Само један стидљиви пољубац /5
Шамар на журци /19
Коврцава Натали, чамац и мој ујак /31
Лариса и једно лето /41
Догађај у предвечерје /55
Девојка са плаже /63
Ана ускаче у причу /69
Дечак који сам можда био ја /77
Покисла жалфија /89
Крчаг /103
Нежне године /115
<i>Белешка о њисци / 127</i>

Библиотека

ХИТ

*

ЈОВИЦА ТУРЂИЋ

НЕЖНЕ ГОДИНЕ

*

Издавач

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ДЕЦУ

BOOKLAND

БЕОГРАД, Пожешка 83 А/П

ТЕЛ/ФАХ 3570-975, 3573-643

3573-682 и 063/8923-299

e-mail: bookland@sbb.rs

www.bookland.rs

*

За издавача

РАДОМИР РАДОВАНАЦ

ДИРЕКТОР И ГЛАВНИ УРЕДНИК

*

Насловна сѝрана

АНА ГРИГОРЈЕВ

*

Лекѝори

ЉИЉАНА МИТИЋ-РОРИЋ и РАНКО ПАВЛОВИЋ

*

Технички уредник

СНЕЖАНА НЕЏИЋ

*

Тираж

1000 примерака

*

Београд

2016.

*

ISBN 978-86-7182-589-4

*

Шѝамѝа

ТЕРЦИЈА, БОР

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-93-32

ЂУРЂИЋ, Јовица, 1949-
Нежне године: приче / Јовица Ђурђић. - Београд :
Bookland, 2015 (Бор : Терција). - 167 стр. : ауторова
слика ; 21 см. - (Библиотека Хит / [Bookland])

Тираж 1.000. -

Белешка о писцу: стр. 127.

ISBN 978-86-7182-589-4

COBISS.SR-ID 225630476